

ADP ölkə başçısını siyasi məhbusları azad etməyə çağırdı

Hürriyyət

SİZİN ÜÇÜN QƏZET

№12 (3255) 4 Aprel / 2023-cü il

Həftədə 1 dəfə çıxır

Qiyməti: 60 qəpik

ANA XƏBƏR

**Al-nin Bakıdakı
vəzifəli şəxsi
1 milyon
mənimsəyib**

İnam Kərimov Ali Məhkəmənin sədri postuna gətirilir

Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu
komitəsində onun namizədliyi müzakirə edilib...

**"3+3" formatı, yoxsa
vaxt qazanmaq?**

5

GÜNÜN NƏBZİ

Fakt

**Ermənilər
niyə
Nərimanovu
düşmən
bilirdilər?**

Ermənilərin qatı düşmən saydıqları
Nərimanovun büstünü götürmək
"məharəti"nin əks sədası

10

Gündəm

**Naxçıvanda
"heykəl təxribatı"**

Bu işin arxasında erməni barmağı, fars
hiyləsi, yoxsa Rusiyaya bağlı "5-ci kolon"un
olub-olmadığı araşdırılmalıdır...

3

Xəbər

**Fazil Mustafaya hücumla
bağlı 6 nəfər saxlanıldı**

Millət vəkiliyə qarşı terrora görə
tutulanlardan biri İrandan onu ölümlə
hədələyən şəxsin qardaşıdır

2

Təhsil

**Naxçıvanda 10 sayılı orta
məktəbdə özbaşınalıq**

"Məktəbdə olan 4 "ölü can" yanvar
ayından "dirilib", işə çıxırlar"

7

Baxış

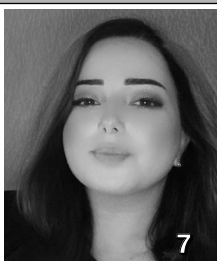
**Bizdə tolerantlıq
yox, tər-təmiz
milli arsızlıq
hökmfərmandır**

6

Təhsil

**Gəncədə müəllimlə məktəb
direktoru arasında qalmaqal**

Elvira Zeynalova: "Kürəkəni Azər
İbrahimov Təhsil İdarəsinə vəzifəyə
keçən kimi Nüşabə müəllimə
özünü məktəbin ağası saydı..."

7

Siyasət

**Azərbaycan İranın təxribatlarına
necə cavab verməlidir?**

Məhəmməd Əsədullazadə: "Tehran
və Moskva Ermənistanla Azərbaycan
arasında sülh müqaviləsinin
bağlanmasında maraqlı deyil"

8-9

**Naxçıvanda həkim
səhlənkərliyi minlərlə can alır**

Nəzakət Nəbiyeva: "Ramin həkim
dedi ki, mən polislərə qarşı acıqlıyam,
ona görə də onlara baxmıram"

Naxçıvan şəhər sakini Nəbiyeva Nəzakət Nəbi qı-
zı tərəfindən "Hürriyyət" qəzetinin redaksiyasına
şikayət məktubu göndərilib. Şikayətçi Naxçıvan
Muxtar Respublika (MR) Xəstəxanasında kardioloji
xəstəxanasında ölüm hallarının tez-tez yaşandığını
deyir. Bunu isə onunla əsaslandırır ki, şöbədə
heç bir aparat yoxdur...

10

İran niyə qəzəblənib?

Son günlərdə İran ilə İsrailin onsuz da gərgin olan
münasibəti yenidən dünya mediasının gündəmindən
düşür. Təəccüblü haldır ki, İran rəsmiləri İsrailə
gəldikcə gərginləşən münasibətə Azərbaycan Res-
publikasını da əlavə edir, onu sionizmə xidmətdə
suçlayırlar. İsrail həm də İran neftinin satılmasında
yardımcı olmuşdur. Beynəlxalq şirkətlər İranı tərk
edib gedəndə, bir çox dövlət İran neftini almaqdan
imtina edəndə yəhudi əsilli milyarder Mark Riç
(Marc Rich 1934-2013) ABŞ-ın İran neftinə tətbiq
etdiyi embarqonu heçə sayaraq İran neftinin ticarəti-
nə başlamış, İranın müəyyən dərəcədə böhran-
dan çıxmasına böyük yardım göstərmişdir.

11

Fakt

Təhlil

Putin müəlliminə Tel-Əvivdə mənzil alıb?

Pullar Abramoviçin ofşor hesabından köçürülüb...

“The Washington Post” qəzeti bu yaxınlarda aşkar edilmiş gizli maliyyə hesabatları ilə bağlı məqalə dərc olunub. Materialda qeyd olunur ki, iş adamı Roman Abramoviçin gizli nəzarətində olan ofşor hesabdan köçürmə vasitəsi ilə Vladimir Putinin keçmiş müəllimi üçün Tel-Əvivdə mənzil alınıb.

Aprelin 2-də dərc olunan məqalədə deyilir ki, 2005-ci ildə İsrailə dövlət səfəri zamanı Rusiya Prezidenti keçmiş alman müəllimi Mina Yuditskaya-Berlinlə qısa görüş keçirib. Daha sonra ona çoxlu hədiyyələr verilib. Yuditskaya-Berlinin 10 il sonra İsrail nəşrinə verdiyi müsahibədə bildirib ki, Putinlə görüş onun 208 min dollara mənzil almasına töhfə verib.

Nəşr iddia edir ki, daşınmaz əmlakın alınması üçün pul Putindən deyil, Abramoviçlə əlaqəli hesabdandır. Həmçinin bildirilir ki, tapılan qəbzlər biznesmenlə Putin arasında maliyyə əlaqələri ehtimalını gücləndirir.

Roman Abramoviç onilliklərdə ki, mediadan təkzib verməyi tələb edir və hətta Putinin əmrlərini yerinə yetirdiyini göstərən yazıları sildirmək üçün bütün im-

kanlara baş vurur.

“The Washington Post”-un istinad etdiyi sənədləri qəzet Beynəlxalq Araşdırmaçı Jurnalistlər Konsorsiumu ilə birlikdə əldə edib. Onların arasında Abramoviçin Kiprdəki şirkətindən Yuditskaya-Berlinə 245 min dolların köçürülməsini qeyd olunan hədiyyə sənədi də var. Pulun köçürülməsi onun Tel-Əvivin mərkəzində kiçik bir mənzil aldığı dövrə təsadüf edir.

“Vladimir Putinin mətbuat katibi Dmitri Peskov Putinin sövdələşmədəki rolu və Roman Abramoviçin bu işə cəlb edilib-edilməməsi ilə bağlı suallara bir-başca cavab verməyib. Peskov Rusiya Yəhudi İcmaları Federasiyası ilə əlaqə saxlamağı məsləhət görüb və deyib ki, İsraildə istənilən xeyriyyəçilik bu təşkilat vasitəsilə həyata keçirilir”, - qəzet yazıb.

Abramoviçin sözcüsü hədiyyəni etiraf edib, lakin bunun Putinin göstərişi ilə deyil, yəhudi icmasının xahişindən sonra verildiyini bildirib.

Kremlə maliyyə əlaqələrini qəti şəkildə inkar edən Roman Abramoviç Ukraynada genişmiqyaslı müharibənin başlamasından sonra Al və Böyük Britaniyanın ona qarşı sanksiyalar tətbiq etmək qərarına etiraz edir.

Əyləncə səhifəsi

Bu avtomobilin ikincisi İlham Əliyevə veriləcək...

Azərbaycan Prezidentinin də əldə edəcəyi avtomobillə bağlı maraqlı fakt...

Türkiyənin Avtomobil Təşəbbüs Qrupu ilk yerli və milli avtomobil olan “Togg”u Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla təhvil verəcək. Çatdırılmadan əvvəl hazırlıqlar davam edərkən, Togg CEO-su Gürçan Karakaş da Toggun dünyada yeni bir çıxır açdığını söylədi.

Hürriyyət.az xəbər verir ki, “Togg”un CEO-su Gürçan Karakaş milli avtomobilin dünyada yeni bir çıxır açdığını söyləyib.

80 faizi mobil tətbiq vasitəsilə satılan “Togg” 177 min nəfər tərəfindən sifariş edilib.

Gürçan Karakaş CNN Türk-də sənaye və texnologiya naziri Mustafa Varank ilə qısa söhbət edib. Karakaş bildirib ki, Türkiyənin ilk yerli və milli avtomobilinin 80 faizdən çoxu onlayn qaydada, mobil tətbiq vasitəsilə satılıb və bu, dünyada bir ilkdir.

Mövzu ilə bağlı Sənaye və Texnologiya Naziri Mustafa Varank deyib ki, avtomobillərin satışı ilə bağlı dünyada böyük həyəcan var: “Bir az əvvəl bir dostumuzla danışdım. Həqiqətən, Türkiyənin avtomobili həyəcan yaradan bir layihədir”.

Nazir “Togg”un yüksək tələb gördüyünü və əvvəlcədən edilən sifarişlərin 177 min olduğunu xüsusilə vurğulayıb.

Qeyd edək ki, fevral ayında Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan ölkəsinin yerli istehsalı olan ikinci “Togg” elektromobilinin Azərbaycanın dövlət başçısı İlham Əliyevə veriləcəyini açıqlamışdı.

Ərdoğan bildirmişdi ki, istehsal olunacaq ikinci elektromobili Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev istəyib: “Dərhal növbəyə İlham bəy keçdi. Əliyev ikincini mənə verin dedi”.

Bayraktar İlham Əliyevə xatirə hədiyyəsi verdi

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 3-də Türkiyənin “Baykar” şirkətinin texniki direktoru Selçuk Bayraktarı qəbul edib.

Hürriyyət.az-ın məlumatına görə, söhbət zamanı Azərbaycanla Türkiyə arasında dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin bütün digər sahələrdə olduğu kimi hərbi və müdafiə sənayesi sahələrində də uğurla inkişaf etdiyi vurğulanıb, əməkdaşlığın perspektivləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Prezident İlham Əliyev Türkiyənin müdafiə sənayesinin son illərdə çox böyük nailiyyətlər əldə etdiyini deyərək, bu xüsusda “Baykar” şirkətinin fəaliyyətinin aparıcı rol oynadığını vurğulayıb və bu şirkətin istehsal etdiyi məhsulların Vətən müharibəsi dövründə erməni işğalçıların hərbi texnikasının məhv edilməsində oynadığı rolu bir daha qeyd edib.

Söhbət zamanı Azərbaycanla Türkiyə arasında dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin bütün digər sahələrdə olduğu kimi hərbi və müdafiə sənayesi sahələrində də uğurla inkişaf etdiyi vurğulanıb, əməkdaşlığın perspektivləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Sonda dövlət başçısına xatirə hədiyyəsi təqdim olunub.

Paşinyanın oğlu döyüldü...

Ermənistan Milli Assambleyasının sədri Alen Simonyan baş nazirin oğlu Aşot Paşinyana hücum edildiyini bildirib. Hürriyyət.az bu barədə erməni mediasına istinadən xəbər verir. Simonyan hadisənin təfərrüatlarını açıqlamayıb, sadəcə bildirib ki, bu, dövlət məmurlarına və onların yaxınlarına qarşı törədilən silsilə təxribatların biridir.

A. Simonyan parlamentdə “Daşnaksütyun” partiyasının üzvü, “Hayastan” blokunun deputatı Mher Saakyanın dövlət-hüquq məsələləri üzrə komissiyanın rəhbəri Vladimir Vardanyanı, sonra isə İrəvanın mərkəzində Daşnaksütyun partiyasının digər nümayəndəsini vurma-sı hadisəsini xatırladı.

“Bu, bir sıra mütəşəkkil təxribatlardır, izləri, əminəm ki, ölkə hüduqlarından kənarda da var. Lakin hüquqi-siyasi qiymətlər özünü çox gözəltməyəcək. Ermənistan demokratik dövlət kimi qalacaq və inkişaf edəcək, olacaq. regionumuzda əmin-amanlıqdır”, - spiker sosial şəbəkədəki hesabında yazıb.

Maraqlıdır ki, Ermənistan polisi Paşinyanın döyüşməsi barədə məlumat almadıqlarını açıqlayıb.

Təsisçi:

Sərdar Cəlalovlu

Baş redaktor:

Vüqar Məmmədov

Tel: 070 333 22 85

012 496 98 93

E-mail: vuqar-mt@mail.ru

Dizayner:

Seymur Həsənov

“Hürriyyət” qəzetinin internet unvanı:

Hurriyyet.az

E-mail: hurriyyet@mail.ru

Tiraj: 2500

Redaksiyanın ünvanı:

AZ 1008, Bakı, akademik
Ələşrəf Əlizadə küçəsi, 31

Telefonlar: 496-10-72; 496-08-35

Lisenzianın qeydiyyat nömrəsi: V 165

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Redaksiyanın kompüter mərkəzində
yığılıb səhifələnilir və “Futbol+ servis”
mətbəəsində çap edilib.

Bu işarə altında dərc olunan
yazılar reklam xarakterlidir.

Qəzet 1991-ci ildən çıxır.

İnam Kərimov Ali Məhkəmənin sədri postuna gətirilir

Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsində namizədliyi müzakirə edilib...

Dünən Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin onlayn formatda növbəti iclası keçirilib.

"Qafqazinfo" xəbər verir ki, onlayn iclası açan Milli Məclis sədrinin birinci müavini, Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynli bildirib ki, gündəliyə İnam İmzad oğlu Kərimovun Ali Məhkəmənin hakimi təyin edilməsi ilə bağlı məsələ daxil edilib. Əli Hüseynli İnam Kərimovun yüksək hüquqi təhsilə Azərbaycanın və Avropanın aparıcı universitetlərində yiyələnməsi barədə məlumat verib, onun hüquqşünas alim kimi elmi fəaliyyətindən və dövlətçiliyə xidmətlərindən danışıb.

Birinci vitse-spiker qeyd edib ki, İnam Kərimov Azərbaycanda dövlət xidmətlərində şəffaflığın və vətəndaş məmnunluğunun təmin olunması sahəsində ciddi dönüş yaradan və dünyada Azərbaycan brendi kimi tanınan "ASAN xidmət" in ilk rəhbəri olub. O b121, 2018-ci ildən nazir vəzifəsində çalışmaqda, həmçinin publik hüquqi və inzibati hüquqi vəzifələri icra edib. Birinci vitse-spiker İnam Kərimovun bundan sonra da bir hüquqşünas alim kimi bilik və bacarığını digər hakimlik qolunda - Ali Məhkəmədə fəaliyyəti dövründə tətbiq edəcəyinə və Azərbaycanda ədalət mühakiməsinin effektiv və şəffaf həyata keçirilməsinə öz töhfəsini verəcəyinə inamını bildirib.

Məsələ ilə bağlı Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin üzvləri çıxış ediblər. Millət vəkili İnam Kərimovun məsul dövlət postlarında çalışarkən öz vəzifəsinə məsuliyyətlə yanaşdığını, icra etdiyi vəzifələrin öhdəsindən layiqincə gəldiyini qeyd ediblər. Deputatlar İnam Kərimovun hüquq ictimaiyyətində peşəkar hüquqşünas və alim kimi nüfuz qazandığını vurğulayıblar, onun Ali Məhkəmənin hakimi kimi öz təcrübəsindən, peşəkarlığından və elmi-nəzəri biliklərindən istifadə edərək məhkəmə sistemində öz töhfəsini verəcəyinə əminliklərini ifadə ediblər.

Sonra İnam İmzad oğlu Kərimovun Ali Məhkəməsinin hakimi təyin edilməsi haqqında qərar layihəsi Milli Məclisin plenar iclasında müzakirəyə tövsiyə olunub.

ELAN

11.02.2003-cü il təvəllüdlü Məmmədov Əbdül Aslan oğluna məxsus şəxsiyyət vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Fazil Mustafaya hücumla bağlı 6 nəfər saxlanıldı

Bazar gün Millət vəkili Fazil Mustafaya qarşı cinayət hadisəsi ilə əlaqədar DİN, DTX və Baş Prokurorluğun birgə keçirdiyi əməliyyat-axtarış, əməliyyat-istintaq tədbirləri çərçivəsində 4 nəfər müəyyən olunaraq saxlanıldığı açıqlandı.

DİN-in mətbuat xidmətinin şöbə rəisi, polis polkovnik-leynatantı Elşad Hacıyev yerli mətbuata bildirdi ki, paytaxtın bir neçə istiqamətlərində polis postları quraşdırılması və nəzarət yoxlama tədbirləri keçirilir.

Qeyd edək ki, həmin gün Qaradağ rayonunda polisin atəş açması ilə bağlı məlumatlar yayıldı.

Dünən APA-nın yaydığı məlumata görə, Fazil Mustafaya qarşı törədilən sui-qəsdə bağlı daha 2 nəfər saxlanılıb. Üstəlik, məlum terror işində bir sıra yeni detallar da ortaya çıxıb.

Məlum olub ki, DTX tərəfindən saxlanılanlar arasında İrandan gizlənərək deputat Fazil Mustafaya onu terrorla öldürəcəkləri barədə təhdid ünvanlamış Hüseynov Hüseyn Ramiz oğlunun qardaşı Hüseynov Həsən Ramiz oğlu da var.

Belə ki, Həsən Hüseynov Tural Məmmədova İran xüsusi xidmət orqanlarının tapşırıqlarının icrası müqabilində pul vəsaitlərinin göndərilməsini təşkil edib (Tural Məmmədov xarici xüsusi xidmət orqanlarının tapşırığı ilə Azərbaycanda güdmə, tapşırılan ünvanların gizlin videoçəkilişlərini apardığına görə, hava məkanında obyektlərin hərəkət trayektoriyası müşahidə edən İrandan göndərilmiş xüsusi qurğu ilə həbs edilib).

Məlum olub ki, Həsən Hüseynov terrorçuluğa cəhd və dövlətə xəyanət əməllərinə görə məsuliyyətdən yayınaraq İrandan giz-

Millət vəkiliyə qarşı terrora görə tutululardan biri İrandan onu ölümlə hədələyən şəxsin qardaşıdır

lənən İsgəndər Hüseynovun qardaşı oğludur. Daha sonra millət vəkiliyə qarşı sui-qəsd cəhd ilə bağlı saxlanılan altı nəfərdən daha birinin kimliyi məlum olub.

Hurriyyet.az-ın əldə etdiyi məlumata görə, həmin şəxs İlkin Süleymanovdur.

O, Xocəsəndə keçirilən əməliyyat zamanı tutulub.

Xatırladaq ki, martın 28-də saat 21:51-də Fazil Mustafaya yaşadığı evin qarşısında "Kalaşnikov" avtomatından atəş açılaraq terror aktı törədilib. Terror aktı nəticəsində deputat bədəninin sağ çiyin qurşağını və sağ budun aşağı üçdə birini dəlil keçən

güllə yarası alıb.

Faktla bağlı Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin İstintaq baş idarəsində Cinayət Məcəlləsinin 277 (dövlət xadiminin və ya ictimai xadimin xidməti və ya siyasi fəaliyyətinə son qoymaq və ya bu fəaliyyətə görə qisas almaq məqsədilə onun həyatına sui-qəsd etmə) və 228.2.1-ci (qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən qanunsuz olaraq odlu silah, onun komplekt hissələrini, döyüş sursatı əldə etmə, saxlama, daşıma və gözdirmə) maddələri ilə cinayət işi başlanılıb.

Hazırladı: KƏNAN

Aİ-nin Bakıdakı vəzifəli şəxsi 1 milyon mənimləyib

Avropa İttifaqının ölkəmizdəki Nümayəndəliyinin vəzifəli şəxsi barəsində olan cinayət işi məhkəməyə göndərilib. Hurriyyet.az Baş Prokurorluğun Mətbuat xidmətinə istinadən xəbər verir ki, Avropa İttifaqının Azərbaycandakı Nümayəndəliyinin müraciəti əsasında həmin qurumun mühasibinin qanunsuz əməlləri ilə bağlı Baş prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsində aparılmış cinayət işinin istintaqı yekunlaşıb.

İstintaqla Zərifə Abbasovanın 2017-2022-ci illər ərzində həmin vəzifədə işləyərək Nümayəndəliyin bank hesabında olan pul vəsaitlərini nağdlaşdırması, habelə saxta ödəniş tapşırıqları vasitəsilə müxtəlif vaxtlarda vəsaitləri öz əmək haqqı kartına köçürərək sözügedən təşkilata məxsus 980 min manatdan artıq pulu mənimləməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Zərifə Abbasovaya Cinayət Məcəlləsinin 179.4 (xüsusilə külli miqdarda mənimləmə), 308.2 (ağır nəticələrə səbəb olan vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə) və 313-cü (vəzifə saxtakarlığı) maddələri ilə ittiham elan edilərək cinayət işi baxılması üçün Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə göndərilib.

İki hərbiçimiz qəzada öldü

Aprelin 2-də saat 21 radələrində Ağcabədi rayonunun Minəxorlu kəndi ərazisində ağır yol qəzası baş verib. Hurriyyet.az xəbər verir ki, F.İbrahimli idarə etdiyi "VAZ-2107" markalı avtomobili yolun kənarındakı evə çırpıb. Nəticədə avtomobildəki sənişin, Tovuz rayon Düz Cırdaxan kənd sakini, 1995-ci il təvəllüdlü Emin Nizami oğlu Məmmədov hadisə yerində, sürücü isə xəstəxanada ölüb.

DİN-in Mətbuat Xidmətinin Bərdə regional qrupunun baş inspektoru, polis kapitanı Aslan Qiyaslı bildirib ki, faktla bağlı Ağcabədi Rayon Polis Şöbəsinə araşdırma aparılır:

"Avtomobildəki sənişin E.Məmmədov hadisə yerində, sürücü isə xəstəxanada dünyasını dəyişib".

Qeyd edək ki, E.Məmmədov Azərbaycan Ordusunun hərbi qulluqçusudur.

Son günlər istər sosial şəbəkələrin, istər də medianın başlıca müzakirə mövzusu Nəriman Nərimanovun Naxçıvan şəhərində yerləşən "Böyük bağ" ərazisindəki heykəlinin sökülməsi oldu.

Məlumat üçün bildirik ki, heykəl aprelin 1-də götürüldü və elə həmin gün bir sıra media orqanları bununla bağlı Naxçıvan Şəhər İcra Hakimiyyətinin mövqeyini öyrənməyə çalışdı. İcra Hakimiyyətindən yarı-rəsmi KİV-lərə N. Nərimanovun heykəlinin hansı səbəbdən götürüldüyü haqda heç bir açıqlama verilməsə də, "heykəlin yerində nə olacağı hələ dəqiq bilinmir", - deməklə bu məsələnin hansısa təmir, abadlıq məqsədi ilə həyata keçirilmədiyi etiraf olundu.

Üstəlik, bir gün sonra, yeni aprelin 2-də Nəriman Nərimanovun heykəlinin yerində ağaclar əkildi. Hansı ki, bu fotolar da müxalif mediada deyil, yenə hakimiyyət yan-daşı olan media qurumlarında işıq üzü gördü.

Dünən, aprelin 3-də isə Naxçıvan Şəhər İcra Hakimiyyəti N. Nərimanovun abidəsinin sökülmədiyini iddia etdi. "Azərbaycanın görkəmli yazıçısı və dövlət xadimi Nəriman Nərimanovun Naxçıvan şəhərindəki büstünün sökülməsi ilə bağlı məlumatlar həqiqəti əks etdirmir", - deyər açıqlamada qeyd olundu.

Bundan əlavə, Naxçıvan İcra Hakimiyyəti heykəlin götürülməsi ilə bağlı xəbərlərə görə medianı ittiham etdi: "Bildirik ki, dövlət qurumları ilə hər hansı dəqiqləşdirmə aparmadan, məsələnin mahiyyətini öyrənmədən və nəticələrini düşünmədən, ən əsası isə yaranmış vəziyyətdən sui-istifadə edərək ajiotaj yaratmaq məqsədilə tirajlanan bu cür informasiyalar qeyri-peşəkarlıq əlaməti olmaqla yanaşı, həm də media etikasına baxımından yolverilməzdir və qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş məsuliyyət yaradır.

Diqqətə çatdırırıq ki, aparılan təmir-tikinti işləri ilə bağlı Nəriman Nərimanovun Naxçıvan şəhərinin Nizami küçəsindəki "Böyük bağ" adlanan ərazidə yerləşən büstü müvəqqəti götürüldü. Yaxın günlərdə işlər başa çatdıqdan sonra büst yenidən həmin əraziyə qoyulacaq.

Hər kəs tarixini də, ədəblərini də, ictimai-siyasi və dövlət xadimlərini də yaxşı tanıyır".

Əlbəttə, Nəriman Nərimanovun heykəlinin götürülməsi ilə bağlı xəbəri hansısa müxalif saytla, yaxud da sıradan bir sosial şəbəkə istifadəçisi yaysaydı, Naxçıvan İcra Hakimiyyətinin səmimiyyətinə inanmaq olardı. Fakt budur ki, bu informasiya ilk olaraq rəsmi statusda çıxış etməyə çalışan media subyekti tərəfindən yayılıb və operativ olaraq İcra Hakimiyyətinin də mövqeyi öyrənilib. Doğrudur, bu zaman hansısa vəzifəli şəxsə istinad olunmayıb. Əgər doğrudan da N. Nərimanovun heykəli bu gün (dünən - red.) iddia olunduğu kimi müvəqqəti olaraq götürülmüşdüsə, o halda İcra Hakimiyyətindəki anonim rəsmi, yaxud qeyri-rəsmi mənbə nə üçün bu cür açıqlama verməyib, əksinə heykəlin yerində nə olacağını bilmədiyini deyib. Həmçinin, heykəl parkda aparılan təmir işləri başa çatdıqdan sonra yerinə qoyulacaqdısa, o zaman onun yerində dərhal ağaclar əkilməsi nəyə la-

zamanı Əliheydər Qarayevə dedi-yi məşhur ifadə hələ də dillər əzbəridir...

O ki qaldı konkret Nəriman Nərimanovun Naxçıvanla bağlı mövqeyinə, onun bu məsələdə hər zaman Türkiyənin yanında olduğu, hətta Türkiyədə səfirliyimizin fəalliyətini dəstəklədiyi danılmaz gerçəkliklərdir. Belə olan halda, onun guya "Naxçıvanı ermənilərə vermək istədiyini" iddia etmək sağlam düşüncənin məhsulu ola bilməz. Təkcə bu iddianın özü tariximizə, millətimizə qarşı təxribatdır və bu düşüncə ilə Nərimanovun heykəlini götürməyə cəhd edənlər bizim millətin nümayəndələri ola bilməzlər, onların qanında erməni qarışığı olduğu şübhəsizdir. Məhz bu səbəbdən, "heykəl təxribatçıları"nın tezliklə ortaya çıxarılması mütləqdir!

Naxçıvanda "heykəl təxribatı"

Bu işin arxasında erməni barmağı, fars hiyləsi, yoxsa Rusiyaya bağlı "5-ci kolon"un olub-olmadığı araşdırılmalıdır...

zım idi və Naxçıvan Şəhər İcra Hakimiyyəti bu suala nə ilə aydınlıq gətirə bilər?!

Hər halda, bütün bunlar Nəriman Nərimanovun heykəlinin heç də xoş niyyətlə götürüldüyünü deməyə əsas vermir. Görünən odur ki, Naxçıvanın yeni rəhbərliyi Muxtar Respublikada "islahatlara" N. Nərimanovun heykəlini götürməklə başlamaq niyyətində olub. Yaxud, sanki yeni heyətdə kiminsə babası ilə Nərimanov arasında yüz illik ədavət olduğundan, nəvəsi indi qısa məqsədi ilə belə bir addım atıb...

Təbii ki, Nəriman Nərimanovun Naxçıvanda heykəlinin götürülməsi ilə bağlı qarşı tərəfin adından "daha ciddi" versiyalar da irəli sürmək olar. Amma bütün bunların heç də ağıllı beyinin məhsulu olduğunu düşünmədiyimizdən, oxucuların əlavə vaxtını almaq istəmirik. Sadəcə, bu faktın araşdırılmasına ciddi ehtiyac olduğu qənaətimizdir. Nəzərə alsaq ki, hətta indiyədək hakimiyyətin siyasətini dəstəkləyən tarixçilər belə, bu məsələdə hökumətə qarşı sərt mövqe ortaya qoydu, deməli, "heykəl təxribatı"na əhəmiyyətsiz hadisə kimi yanaşmaq olmaz. Bəli, bu, sözün həqiqi mənasında Azərbaycan dövlətinə, tariximizə, millətimizə və dilimizə qarşı təxribatdır. Hesab edirik ki, Prezidentin Naxçıvan MR üzrə səlahiyyətli nümayəndəsi Fuad Nəcəfli bu faktın üzərində sakitcə keçməməlidir.

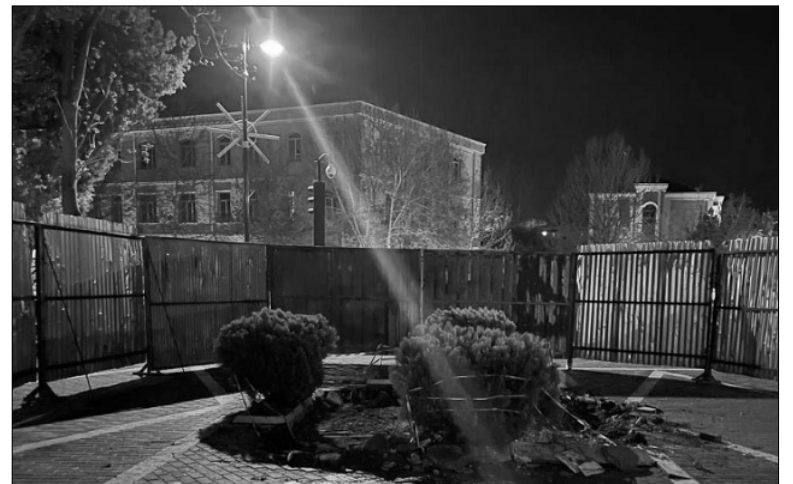
Eynilə, 2015-ci ildən Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi

sədrinin birinci müavini postunu tutan, bu gün isə keçmiş sədr Vəlif Talıbovun səlahiyyətlərini icra edən Azər Zeynalov məsələyə rəsmi olaraq aydınlıq gətirməlidir. Şübhə yoxdur ki, N. Nərimanovun heykəlinin götürülməsi sakit qarşılanmayacağı üçün, Naxçıvan Şəhər İcra Hakimiyyəti bununla bağlı öncədən Azər Zeynalovun razılığını almamış deyildi. Odur ki, bu

Eynilə, 2015-ci ildən Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi sədrinin birinci müavini postunu tutan, bu gün isə keçmiş sədr Vəlif Talıbovun səlahiyyətlərini icra edən Azər Zeynalov məsələyə rəsmi olaraq aydınlıq gətirməlidir. Şübhə yoxdur ki, N. Nərimanovun heykəlinin götürülməsi sakit qarşılanmayacağı üçün, Naxçıvan Şəhər İcra Hakimiyyəti bununla bağlı öncədən Azər Zeynalovun razılığını almamış deyildi...

gün məsələyə ilk növbədə A. Zeynalovun aydınlıq gətirməsi vacibdir. Və bu, bizim düşündüyümüz kimi, dövlətçiliyimizə qarşı təxribatdırsa, bu əməlin arxasındakı bütün qüvvələr aşkara çıxarılmalı, onların hər birinin milli kimliyi araşdırılmalı və ictimaiyyətə açıqlanmalıdır. Ən azı bu işin arxasında da erməni barmağı, fars hiyləsi, Rusiyaya bağlı "5-ci kolon"un olub-olmaması dəqiq bilinməlidir.

Sual oluna bilər ki, Nəriman Nərimanovun Naxçıvanda heykəlinin götürülməsini nə üçün "Azərbaycan dövlətinə, tariximizə, millətimizə və dilimizə qarşı təxribat" hesab edirik. Əlbəttə, tarixin yaddaşında N. Nərimanovun ziddi-

yətli şəxs olaraq qaldığı istisna deyil, onun xidmətləri kimi, yanlışlığı da var. Amma onun milli şəxsiyyət olması kimsədə şübhə doğurmalıdır.

İ. SABİRQIZI

P.S. Yaxşı olar ki, bundan sonra abadlıq, təmir işləri həyata keçirən qurumlar görəcəkləri işin mahiyyəti haqda öncədən mediaya açıqlama versinlər. Bu halda nə toplumda yersiz ajiotaj yaranar, nə də hansısa qurumun gördüyü işə xələ gələr.

P.P.S. Hansısa dövlət qurumunun prinsiplial məsələlərə aydınlıq gətirməsi üçün rəsmi iş gününü gözləməsinin özü də yanlışdır. Nəzərə alsaq ki, hər bir qurumun mətbuat xidməti var, deməli, cəmiyyəti narahat edən hallara şənbə və bazar günlərində də bir cümlə ilə aydınlıq gətirilə bilər. Məsələn, Naxçıvan Şəhər İcra Hakimiyyəti yayılan xəbərlərə "abadlıq işləri başa çatdıqdan sonra Nəriman Nərimanovun heykəli yerinə qoyulacaq" deyər operativ reaksiya versəydi, bu cür qalmaqal da yaranmazdı. Hərçənd ki, biz bu heykəlin yenidən qaytarılması üçün götürüldüyünə inanmırıq. Görünür, bu məsələnin ictimai rezonansa səbəb olması Naxçıvan Şəhər İcra Hakimiyyətini qərarını dəyişməyə və məlum açıqlamanı verməyə məcbur etdi...

ğurmamalıdır. İlk növbədə onu etiraf etməliyik ki, Nərimanov dövlət dilimizin türk dili olması haqqında qərar vermişdi. Üstəlik, vəzifədə olduğu dövərdə xalqımızın inkişafında mühüm xidmətləri olan Cəfər Cabbarlı və Üzeyir Hacıbəyli kimi bir çox nüfuzlu ziyalıları hər zaman qoruduğu, onların bir çoxunun güllənməsinin qarşısını aldığı, Nəsimi bəy Yusifbəylinin xanımının, Xosrov bəy Sultanovun Azərbaycandan çıxmasına şərait yaratdığı və.s. də unudulmamalıdır.

Həmçinin, o dövrdə Qarabağın Azərbaycanın tərkibində qalması N. Nərimanovun əvəzsiz xidmətlərinin olduğu da danılmazdır. Hansı ki, onun bu müzakirələr

Eldəniz
QULİYEV

Butafor ölkənin maneken vətəndaşları

Hər yanda saxtılıq, hər şeydə yalan... Hakimiyyəti qurama, müxalifəti boşboğaz, dəyərləri çiliklənmiş...

Və hər yanda da dişsiz ağzın marçılıtsı...

İlahi, görsən vətəni butafor, vətəndaşları maneken olan məmləkətdə yaşamaqdan əzablı bir şey varmı?..

Yeganə təbii, gerçək və əsil olan - bir ağrı, bir göz yaşları, bir də intəhasız kəder...

Əslində, hər bir insanın beş hiss üzvü var:

Dad bilmə, qoxu bilmə, görmə, eşitmə və hiss etmə...

Nə yazıq ki, hazırda bədbəxt Butafor ölkələrində bu beş hissini beşini də düşünül-müş şəkildə məhv edirlər. Özümü qayıdaq.

Diqqət yetirin, qiymətlərin gün-gündən əqrəb kimi sancması, təbii şəkildə adamın dad və qoxu bilmə hissini məhv edir. Başqa cür ola da bilməz; ürəyin istədiyini ala bilmirsənsə, keyfiyyətli qidalara tamarzı qalırınsa, istər-istəməz ağzının tamını, burnunun qoxu bilmə qabiliyyətini itirirsən...

Qudurğan məmurların və əli dəyənəklili paqonluların əcaib-qərib canfəşanlılığı isə... bizim eşitmə və görmə hissimizi hədəfə alıb. Yeni gözlerini qapa, qulaqlarını tıxa - həqiqədi, düz olanı görmə, eşitmə... və dinmə, danışma, mumla!

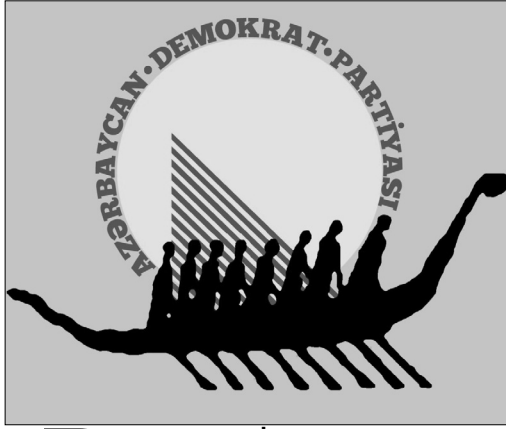
Nəhayət, - hiss etmə duyğusu... Bunu da əzib- sürüb- öldürüb, puça çıxarmaq funksiyasını, başdan ayağa yalan və riyakarlıqdan ibarət olan KİV, media, - informasiya-təbliğat maşını icra edir... Özü də məhərrətlə, ləzzətlə, sadistcəsinə!..

Duyğusuz, ruhsuz, sevgisiz, arzusuz, vətənsiz və qıdığlı gəlməyən "varlıqlara" isə... maneken deyilir!..

Butafor məmləkətin maneken əhli, necəsiniz?..

Nəfəs ala bilərsinizmi?! Boğulmursunuzmu?!

Ey gidi dünya...

Dünən ADP İdarə Heyətinin ölkə və beynəlxalq aləmdə baş verən ictimai-siyasi vəziyyətə dair növbəti toplantısı keçirilib. Partiyanın mətbuat xidmətindən "Hürriyyət"ə verilən məlumata əsasən, toplantı iştirakçıları ilk növbədə millət vəkili Fazil Mustafaya qarşı törədilən silahlı hücumu qətiyyətlə pisləyib və hüquq mühafizə orqanlarının bu silahlı basqını törədənlərin aşkarlanması istiqamətində başladığı təxirəsalınmaz əməliyyat tədbirlərini təqdir edib.

Partiya rəsmiləri son vaxtlar ard-arda baş verən bu cür silahlı basqınların ölkənin dinc əsəyisinin pozulmasına yönəlik bir hadisə olduğunu qeyd edib və hakimiyyəti ölkədə yaranan kriminogen durumun aradan qaldırılması, qeyri-qanuni hərbi silah daşınmasının qarşısının alınması üçün tədbirlər görməyə, başqa ölkələrin Azərbaycanda yerləşdirdiyi casus şəbəkələrinin ifşa edilməsi, din pərdəsi altında gənclərin ideoloji cəhətdən ələ alınması faktlarını diqqətə almağa və bu sahədə ciddi addımlar atmağa çağırıb.

İdarə Heyəti son vaxtlar İra-

də ermənilərin pozucu fəaliyyəti, atəşkəs rejimin pozulma cəhdləri nəticəsində gərginliyin artmasından, bu cür hadisələrin yeni müharibə ocağının qızışmasından xəbər verməsindən narahat olduğunu bildirib və iki ölkə arasında yaranan bu gərginliyin arxasında Rusiya faktorunun durduğunu qeyd edərək, hər iki xalq Rusiyanın iştirakı olmadan öz aralarında anlaşmaya, sülh sazişi əldə etməyə çağırıb. Həmçinin, hakimiyyəti bütün vasitələrdən istifadə etməklə, rus sülhməramlılarının müvəqqəti nəzarətində olan əraziləri yurisdiksiyamıza daxil edilməsi üçün ciddi addımlar atmağa çağırıb.

İdarə Heyəti son vaxtlar İranın ölkəmizə qarşı apardığı təxribatları, öz telekanallarında Azərbaycan əleyhinə verilişlər yaymasını, sərhədlərimizdə hərbi təlimlər adı altında əzələ nümayiş etdirməsini, Azərbaycanın daxili işlərinə qədər yer alan müdaxilələr etməsini, guya ərazilərimizdə onun ölkəsini təhdid başqa ölkələrə məxsus silahlı qüvvələrin yerləşdirilməsi barədə yağırdığı

ADP ölkə başçısını siyasi məhbusları azad etməyə çağırdı

"28 May Respublika Günü və Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyi ilə bağlı geniş amnistiya aktı qəbul edilsin..."

disədən istifadə edərək, hər iki ölkəni hədəfə alan bəyanatlar səsləndirməsini pisləyib və qeyd edib ki, Azərbaycanın hər hansı bir ölkə ilə diplomatik əlaqələrinin yaradılması onun suveren hüququdur və bu addım heç bir zaman üçüncü ölkənin təhlükəsizliyinə qarşı yönəlməz.

İdarə Heyəti Rusiyanın elan etdiyi yeni strateji təhlükəsizlik konsepsiyasında keçmiş SSRİ məkanına daxil olan ölkələrdə əmin-amanlığın qorunması barədə müddəaya münasibət bildirib və bu cür bəyanatların deklarativ xarakter daşdığını bəyan edib.

"Demokratiya sammiti"nə Türkiyə və Azərbaycanın dəvət edilməməsinə pisləyib və bir çox qeyri-demokratik ölkələrin də yer aldığı bu tədbiri demokratiya ilə manipulyasiya kimi dəyərləndirib.

ADP son vaxtlar ölkəmizdə insan hüquq və azadlıqlarının pozulması, vətəndaşların konstitusiyaya və təsbit olunan hüquqlarına gözdərilməsi, siyasi məhbus məsələsinin gündəmdə qalması, məmur özbaşınalığı, siyasi partiyaların sərbəst fəaliyyətinə məhdudiyyətlər qoyulması məsələsinə münasibət bildirib və hakimiyyəti insan hüquq və

azadlıqları ilə bağlı beynəlxalq təşkilatlar qarşısında üzərinə götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirməyə çağırıb. Qeyd edilib ki, ölkədə insan hüquq və azadlıqlarının pozulması, demokratik dəyərlərin gözdərilməsi faktı son otuz ildə indiki qədər kəskin xarakter almamış, vətəndaşlarımız öz konstitusional hüquqlarından bu həddə məhrum edilməmişdir. Partiya yetkililəri ölkə prezidentini humanist addımlar atmağa, qarşıdan gələn əlamətdar günlər - 28 May Respublika günü və H.Əliyevin anadan olmasının 100 illiyi ilə bağlı olaraq əvvəl fərmanı imzalamaqla və ya daha geniş amnistiya aktı qəbul edilməsi ilə bağlı təşəbbüs göstərməklə siyasi məhbusları azad etməyə çağırıb.

İdarə Heyətində təşkilati məsələyə də baxılıb. Məsələ ilə bağlı partiyanın təşkilat şöbəsinin verdiyi məlumata görə, Siyasi Partiyalar Haqqında qəbul edilmiş yeni qanunun tələblərinə görə 5 min nəfər partiya üzvünün məlumatlarının Ədliyyə Nazirliyinə təqdim edilmək üçün hazır olduğunu bildirib.

Hazırladı: KƏNAN

nın Azərbaycanda yerləşdirdiyi casus şəbəkəsinin ifşa edilməsi sahəsində aparılan işləri müsbət dəyərləndirməklə yanaşı, bir çox vətəndaşın günahsız olduğu halda həbsə atılması faktının yolverilməz olduğunu diqqətə çatdırıb və hüquq mühafizə orqanlarını öz işlərində daha çox peşəkarcılıq göstərməyə, cinayətkarlarla günahsız vətəndaşların ayırd edilməsi məsələsinə xüsusi diqqət göstərməyə çağırıb.

ADP son vaxtlar Qarabağ iqtisadi rayonunda, eləcə də Ermənistan-Azərbaycan sərhədində

böhtanları qətiyyətlə pisləyib və İran hakimiyyətini Azərbaycanla münasibətini beynəlxalq hüquq normalarına, dinc yanaşı yaşama, qarşılıqlı əməkdaşlıq prinsiplərinə uyğun qurmağa çağırıb.

ADP Azərbaycanın İsraildə yeni səfirliyinin fəaliyyətə başlaması faktını yüksək dəyərləndirib və bu faktın iki ölkə arasında əlaqələrin daha da genişlənməsi, hərbi, siyasi, mədəni əməkdaşlığımızın yeni mərhələyə daxil olması baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini bildirib. Eyni zamanda, qonşu İranın bu ha-

Qeyd edilib ki, bunun əksinə olaraq Rusiya daim bu ölkələr ərazisində münaqişə ocaqlarının, milli, etnik zəmində qarşıdurmaların yaranmasında maraqlı olub və "parçala, hökm sür" siyasəti bu gün də davam etməkdədir.

ADP İdarə Heyəti Beynəlxalq Şəffaflıq Təşkilatının yaydığı hesabatda 180 ölkə sırasında ölkəmizin korrupsiya indeksinə görə 157-ci yeri tutması faktından ciddi narahat olduğunu bildirib və bu xoşagəlməz faktın ölkəmiz üçün utanc gətirdiyini qeyd edib.

İdarə Heyəti ABŞ-da keçirilən

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Azərbaycan Respublikasının dünya birliyinə integrasiyası, region ölkələri və digər dövlətlərlə, beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığının inkişaf etdirilməsi

Fransa-Rusiya-İran "üçbucağı"nın Azərbaycan-Türkiyə-İsrail "uçbucağı"na qarşı geosiyasi sferada regional rəqabəti yaşanmaqdadır. Bu qarşıdurmanın "mehi" nəinki bölgə ölkələrə, hətta bölgədən kənarda olan ölkələrə də təsir edir. 44 günlük müharibənin sonunda "3+3" formatı bölgəyə əməkdaşlıq layihəsi kimi gündəmə çıxarılmışdı. Amma İran bu təklifi müsbət yöndə dəyərləndirmədi və pozitiv yanaşma sərgiləmədi. Əksinə, bölgənin başı üstündə "qara buludların toplanması"nda canfəşanlıq göstərdi və hələ də göstərməkdədir.

Əlbəttə, "3+3" formatı 44 günlük müharibənin gətirdiyi geosiyasi rifah düsturu ola bilərdi. Bildiyimiz kimi, martın 29-da İran XİN rəhbəri ilə Rusiya XİN başçısının Moskvada görüşü baş tutdu. Görüşdə İranın nüvə proqramı, Suriyada, Əfqanıstanda, Yaxın Şərqdə vəziyyət, həmçinin Cənubi Qafqaz və Xəzər dənizi bölgəsinin durumu müzakirə edildi.

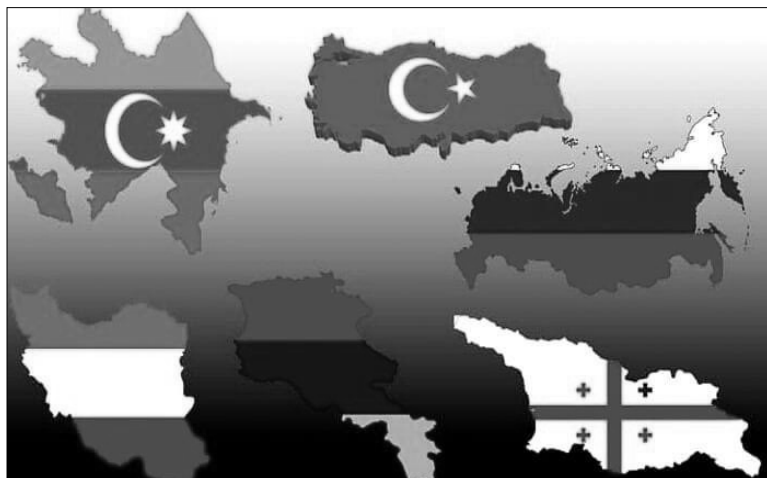
Rusiyanın XİN rəhbəri S.Lavrov Tehran və Bakı arasında müvəqqəti gərginliyin tezliklə aradan qaldırılmasına ümid etdiyini bildirdi. Onun sözlərinə görə, bu, yeni müvəqqəti gərginliyin aradan qaldırılması, digər məsələlərlə yanaşı, ölkələr (Rusiya, İran və Azərbaycan) arasında üçtərəfli əməkdaşlığa, o cümlədən Şimal-Cənub layihəsi çərçivəsində mühüm proqramların həyata keçirilməsinə təkan verəcək.

İranın xarici işlər naziri Abdullahiyan isə belə fikir səsləndirdi ki, regionda gərginlik heç bir tərəfin xeyrinə deyil: nə Azərbaycanın, nə də Ermənistanın. Bölgədəki məsələlərin güc tətbiqi etmədən həlli üçün 3+3 (Rusiya, Türkiyə, İran + Azərbaycan, Ermənistan, Gürcüstan) mexanizmindən istifadə etmək lazımdır. Axi regional təhlükəsizlik digər məsələlərlə, o cümlədən bütün regionun iqtisadi vəziyyətinin çiçəklənməsinə sıx bağlıdır.

Görünür, nazir Abdullahiyan təhlükəsizliyin iqtisadi çiçəklənməyə rəvac verdiyini yeni kəşf edib, yaxud təşəbbüs Rusiyadan gəlib. Yoxsa Lavrov, "Ümid edirik ki, Bakı ilə Tehran arasında münasibətlərdə mövcud gərginlik müvəqqəti xarakter daşıyır və ən qısa zamanda aradan qaldırılacaq" ifadəsini səsləndirməzdi. Amma Abdullahiyanın sonrakı ifadələri fars hiyləgərliyinin ənənəvi ritorikası hesab olunur: "Hesab edirik ki, bura-

"3+3" formatı, yoxsa vaxt qazanmaq?

İran dünən imtina etdiyi birlikdən bu gün nə üçün imdad gözləyir?

da sülh və sabitliyə doğru hərəkət etmək lazımdır. Regionda geosiyasi vəziyyəti dəyişmək üçün xarici müdaxilə və səylər daha da gərginləşdirici faktordur. Ona görə də hesab edirik ki, biz "3+3" əməkdaşlıq mexanizmi ilə, eləcə də mövcud mexanizmlər vasitəsilə hərəkət etməliyik. Məlum regionda məsələləri nizamlamaq üçün güc tətbiqinə qaçmamalıyıq. Mən və həmkarım Lavrov hesab edirik ki, "3+3" əməkdaşlıq formatının növbəti iclası Tehrandə keçirilsin. Bununla bağlı bizim ümumi mövqeyimiz var. Hesab edirik ki, bu, məsələlərin nizamlanmasına kömək edəcək".

Bəs, indiki reallıqlar çərçivəsində 3+3 formatında masaya oturmaq mümkündürmü? Bir halda ki, Rusiya Gürcüstanla düşməncilik münasibətindədir, Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlər hələ də nizamlanmayıb, eləcə də Azərbaycanın İranla əlaqələri pik neqativ həddə çatıb, bu halda altılıq platforması gerçəkləşə bilərmi?

İran XİN rəhbəri ölkəsinin regionda geosiyasi vəziyyətlə bağlı dəyişiklikləri inkar etdiyini açıqlamış olub. "Hesab edirik ki, dialoq və siyasi nizamlanma yolu ilə hərəkət etmək lazımdır. Bütün tərəflər bu yolu istifadə etməlidir. Bu regionda təhlükəsizlik digər məsələlərlə qarşılıqlı əlaqəlidir. Hesab edirik ki, re-

gionun iqtisadi imkanlarının çiçəklənməsi məqsədilə möhkəm sülhə və inklüziv təhlükəsizliyə doğru hərəkət etmək lazımdır". Bununla, faktiki olaraq İran XİN başçısı "süddən çıxmış ağ qaşığı" kimi günahı Tehranın üzərindən atmaq məqsədi güdüb və sanki problem regionda göbələk kimi özbaşına yaranıb-mış kimi bir fon yaratmağa çalışıb.

Daha bir maraqlı məqam. İranın rəsmi mediasında ötən həftə, "Qafqaz, İran, Türkiyə və mövcud heqiqətlər: Tehran üçün ən yaxşı variant aktiv diplomatiyadır" adlı məqalə dərc olundu. İranlı jurnalist Əli Musəvi Xalxali "İran diplomatiyası" saytında bu fikrini yazdı: "Son günlər İran-Azərbaycan münasibətləri məsələsi yeni müzakirələrə səbəb olub. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev İrana qarşı ritorika ilə çıxış edərkən, Ermənistanla sərhədində gərginliyi

masının fərqi vardır. Maraqlıdır, Abdullahiyan İranın himayəsi ilə Qarabağın içində 10 min silahlı quldur ilə təmsil olunan, əsgərlərimizin və dinc vətəndaşlarımızın minaya düşərək həlak olmasına səbəb olan, tərksilah olmağa müqavimət göstərən quldur silahlı dəstəsinə qarşı, bu durumu davam etdirərək vaxt qazanmağa çalışsın Ermənistan dövlətinə qarşı hansı sülh formatından danışır? 30 illik müharibə dövrü ərzində İranla Rusiyanın "sülh göyərçini" olmaq təşəbbüsünün nə ilə nəticələndiyini görmüşük. Demək olar ki, günəşin Tehran və SEPAH təmsilçilərinin ünvanımıza səsləndirdikləri təhdidləri eşidirik, onların bostanımıza atdıqları daşları görürük. Fars-məcusu hakimiyyət piramidasının təmsilçisi Abdullahiyanı "kürkünə birə dolduran" nədir?

bütövlüyünü müdafiə etməkdən ötrü Vaşqinton bölgəyə soxulacaq. Yaxud Azərbaycanın İsraili bölgəyə gətirməsi ABŞ-ın da bölgədə mövcudluq səviyyəsini artıracaq ki, bu da İranın maraqlarına toxunur.

İsrailin Qafqazda Ermənistanla da əməkdaşlığını vurğulayan Pakayin özü-özünü təkbiz edir və unudur ki, Paşinyan Vaşqintonun layihəsidir və İrəvanın Kremlə qoparılması prosesini aparır. Yəni ABŞ onsuz da Qafqazda var, Vaşqintonu Azərbaycan Qafqaza gətirməyib. Digər tərəfdən Azərbaycan Zəngəzurunu alarsa da, bizi ABŞ-ın müdaxiləsi ilə qorxutmaq da boşdur. Ermənistanın ərazi bütövlüyü ABŞ üçün sözdən o yana keçməyəcək.

Keçmiş diplomat "Entekhab" saytına müsahibəsində deyib: "Əsas müharibə Azərbaycan və Ermənistan arasındadır və İran bu iki ölkə

Azərbaycanın günü-gündən hərbi-iqtisadi güclənməsi, global səviyyədə söz sahibinə çevrilməsi, global oyunçular arasında səviyyəsinin qalxması Tehranı rahat yatmağa qoymur. Yeri gəlmişkən, elə Rusiyanı da. Bu əndişə Tehran təmsilçilərini gah "minillik sərhədlərin dəyişməzliyini" rəhbər tutaraq dövlətimizin əvvəlki sərhədlərə çatmaq səylərini əngəlləmək fikrinə düşməməsi üçün təhdidləri havaya sovurmağa, gah da "sülh göyərçini" rolunda tamaşa göstərməyə sövq edir. Yəni də həmin ritorik sual-İranın epilepsiya kimi gah görünen, gah yoxa çıxan tövrlərinin hədəfi nədir?

Hədəf-başımızın altına yastıq qoymaq, vaxt qazanmaq, Ermənistanın ölkə-forpost kimi mövcudluğunu qoruyub-saxlamaq, Bakını əməkdaşlıq nağılları ilə məşğul edib istiqamətdən yayındırmaqdır. Faktiki olaraq İran XİN başçısı günahı İranın üzərindən atmaq məqsədi güdüb və sanki problem regionda özbaşına yaranıb-mış kimi bir rəy yaratmağa çalışıb.

İran İrəvanın başına tumar çəkərək, onun özünün dayağına nöqtəsi kimi qalmasının dərindədir. Elə Moskva da.

Tehranın hiyləgərliyinə daha bir misal. İranın Azərbaycandakı keçmiş səfiri Mohsen Pakayin belə bir iddia səsləndirmişdi: "Əgər Bakı Ermənistanın müqaviməti ilə yanaşı Zəngəzuru almaq istəsə, ABŞ-ın məsələyə müdaxiləsinə zəmin yaranacaq. İsrail gizli və dolayısı ilə Azərbaycana mənfi yanaşmanı gücləndirməkdə rol oynayır. İsrail Ermənistanla da kəşfiyyat sahəsində gizli əməkdaşlıq edir; Məqsəd Qafqazda öz təsirini saxlamaq üçün müharibəni davam etdirməkdir". Yeni İranlı deputatın fikrinə iki səpgidə anlam vermək olar: ABŞ İran üçün təhlükə və təhdid deməkdir və Azərbaycanın Zəngəzur layihəsini reallaşdırması Vaşqintonun İrəvanı müdafiə etməsinə, bölgədə hərbi mövcudluğunu əsaslandırmasına gətirəcək, guya İrəvanın ərazi

arasındakı fikir ayrılıqlarını azaltmaq üçün daim Rusiya ilə yanaşı vasitəçilik etməyə çalışıb. Təbii ki, biz ətəf ölkələrin ərazi bütövlüyünü ciddi şəkildə dəstəkləyirik və coğrafi sərhədlərin dəyişdirilməsinin əleyhinəyik. Çünki hesab edirik ki, bu dəyişikliklər başqa müharibələrə səbəb ola və xarici qüvvələrin bölgəyə ayaq açmasına səbəb ola bilər".

Onun sözlərinə görə, Ermənistanla Azərbaycan arasında tarixi ziddiyyətlər yenidən şiddətlənib və Moskva razılaşmasından sonra biz yenə də iki ölkə arasında sərhəd məsələlərinə görə gərginliyin hələ də davam etdiyini, "Bakı" əsgərlərinin irəlilədiyinin şahidi oluruq.

"Digər tərəfdən, bəziləri hesab edir ki, bu müharibə İranın regiondakı maraqlarına da zərbə vurur və Azərbaycanın addımlarına qarşı çıxmaq lazımdır, hərçənd ki, indiyə qədər İran bu iki ölkə arasında vasitəçilik formalaşdırmaq üçün həmişə diplomatik vasitələr axtarışında olub...", deyir Pakayin əlavə edib. Keçmiş səfirin təbircinə desək, "İranın indiyə qədər iki ölkə arasında diplomatik vasitələr axtarışı"nın necə nəticələndiyini görmüşük. Məndəki "Bakı əsgərlərinin irəliləməsi" keçmiş səfirin narahatçılığının əsas nüansıdır. Belə çıxır ki, "İranın maraqlarına zərbə vuran "Bakı əsgərlərinin irəliləməsi"dir və buna görə diplomat Azərbaycanın addımlarına qarşı çıxmağı zəruri hesab edir.

Sonda onu da ifadə edərkən, İranın Azərbaycana qarşı aqressiyasının arxasında parçalanma qorxusu yatır. Hadisələrin məntiqi gedişatı budur ki, Şimal Azərbaycan gücləndikcə xalqlar həbsxanası olan İran zəifləyəcək. Amma Güney Azərbaycanın qopması yalnız Azərbaycanın birləşməsinə istəyən, buna can atan millətin istəyi deyil. İranın parçalanması tendensiyası yenidən formalaşmaqda olan dünya xəritəsinin zərurətidir.

Ülviyyə ŞÜKÜROVA

İnsanı sarsıdan bu misraları böyük Sabirimiz ağır xəstə olanda yazıb. Həyat dözülməz olanda insan əcali xilas kimi gözləyir. Mən də elə bu gündəyəm, dava-dərman baha, qibləgahları pul olan hakimlərdən də nicat gözləmək avamlıqdır. İki il bundan əvvəl "Hurriyyət" qəzetində yazmışdım ki, imdad xatirinə bu iqtidara ağız açmam. Çünki o zülm-sitəmi ki, bu iqtidardan gördüm, onu kafərə də arzulamaram. Bu yazım ölüm qabağı qocanın şikayəti deyil, heç kimdən nə rəhm gözləyirəm, nə yardım umuram.

Firuz HAŞIMOV

Müstəqillik dövründə Azərbaycanda mənim kimi insanların aqibəti belə də olmalı idi. Hakim üsul-idarənin atalıq qayğısı sayəsində özəmətli kaşanələr, villalar ucaldanların, elit fahişələri yağ-bal içində saxlayanların, Bakı küçələri qana bələnəndə Türkiyəyə qaçanların, vuruşlar zamanı gül balalarını aradan çıxaranların, qırmızı lampaslı şalvar geymiş general paqonlu yirticilərin siyahısını gözədən keçirin. Allaha şükürlər olsun ki, qeyrətli qələm sahibləri sosial şəbəkələrdə, qəzetlərdə bu maradyorlar barədə məlumatlar veriblər. Bəzən də elə ittihamlar səslənib ki, hər birini bir batman balla da yemək olmur. Məsələn, 2004-cü ildə "İmpuls" qəzetinin 18-ci sayında yazmışdım ki, bu ölkədə fahişələr şəhidlərdən hörmətlidir. Ramiz Mehdiyevin əsl diktator olduğu vaxtlar idi, nə onun nökrə-naibləri, nə də YAP-ın alim nümaları dilləndilər. Sifətlər bozarmış, qulaqlar dolmuş, əyan-əşrəfin başı talana, taraca elə qarışmışdı ki, min belə müdhiş ittihamı vecinə də almadı. Müstəqillik dövrünü bir tərəfdən misilsiz nailiyyətlərlə, digər tərəfdən şərin, iftiranın, həyasız yalanların, ən qəbahətli əməllərin çiçəkləndiyi dövr kimi səciyləndirmək olar. İdeoloji işin pulgir lotu-potuya həvalə olunması ona gətirib çıxartdı ki, mənəvi cırışmanı heç kim sezmədi.

Əvvəllər xalqın malını yeyənlərə, milli dəyərlərə xor baxanlara, fitnəkarlara ikrahla baxardılar, indi isə bir naqışı divara dirəyib rüsvay etmək istəyəndə toplum ona əsl

Bizdə tolerantlıq yox, tər-təmiz milli arsızlıq hökmfərmədir

**İstəram ölməyi mən, leyk qaçır məndən əcəl,
Gör nə bədbəxtəm, əcəldən də gerek naz çekəm.**

gədə heyranlığı ilə baxır. Eşitdiyin də bunlardır: "Nə olsun ki, cildini dəyişib, get onun güzəranına bax! O hər şeyi qazanıb, sən isə xalq, ədalət deyə-deyə quru yerdə qalmısan!", "Hamı bilir ki, o, satqınlıqla başını saxlayıb, iqtidar məhz beləsinin sayəsində bütün radikal düşüncəli şəxsləri bir-bir aşkarlayıb zərərsizləşdirib", "Yadına sal çar jandarmeriyası Azəfi necə inqilabçıların arasına salmışdı" və i.ə. Açıqdan-açıq bizi müharibə ilə hədələyirlər. Kor olmaq lazımdır ki, səlib dünyasının sıçramağa hazır olduğunu görməsin. Nə qırx dörd günlük vuruşlar zamanı, nə də indi daxildə geniş miqyaslı təmizləmə əməliyyatı aparmadıq. Beş-on narkotik alverçisi, üç-dörd nəfər də din dəlləli həbs edilir və bunu qələbə kimi cəmiyyətə sıırırlar. Əsl canilər isə göz qabağındadır. Kişi istəyirəm YAP knyazlarının əllərində olan əmlakdan, sərvətdən danışsın. Kommunist diktaturası Moskva ağalarına sidq-dillə qulluq etmiş milli manqurtları öz himayəsi altına almışdı. Orden və medallar, fəxri adlar, çox vaxtları da deputatlıq sipər kimi onları haqlı tənqiddən, iradlardan qoruyurdu.

Bizi ağır sınaqlar gözləyir, bizdə həтта açıq düşmənlərə qarşı ümummilli nifrət formalaşmayıb. Həyasızcasına torpağımıza soxularaq erməni nasistləri üçün əlindən gələni edən rus bu qədər qeylu-qaldan sonra da Azərbaycanda özünə qarşı nə nifrət, nə də biganəlik görmür. Bizdə tolerantlıq yox, tər-təmiz milli arsızlıq hökmfərmədir.

Pambıq quldarlığının hökmfərma olduğu illərdə beyinləri kommunist mühazirəçilərin səyi, zəhməti sayəsində tamam korlanmış yaşlı nəslin gənclərə deməyə

sözü yoxdur. Dəfələrlə yazmışam, istənilən yerdə də sübut etməyə hazıram ki, bizim bütün psevdotarihi filmlər zibilliyə atılmalıdır. Beləliklə onda idi ki, Mərkəzi Komitə kimin başına əl çəkərdi, onun bütün xaltalarına yaşıl işıq yandırılırdı. Bakını qana qərq etmiş, on minlərlə müsəlmanın qətlə yetirilməsində əsas rəhbər rol oynamış Şaumyan, Korqanov, Petrov, Fioletov bandasına kinomədhəyyə həsr etmiş ruhi xəstə İsa Hüseynova "Nəsimi" filminin çəkilməsi həvalə olunmuşdu. Vəfat edəndə qəder doğma ana dilində əməlli-başlı danışa bilməyən Eldar Quliyev neçə-neçə tarixi şəxsiyyəti yıxıb sürümədi? Dərin nifrət və ikrah hissi məni "Dədə Qorqud" filmi barədə ətraflı danışmağa qoymur. O film çəkiləndə mən həm çəkiliş prosesini, həm də yaradıcı heyət barədə çox şeyi öyrəndim, öz tanış-bilişi vasitəsi ilə reklamlaşdırılıb ağac başına çıxarılmış Toğrul Nərimanbəyovun zibilliyə tullanası cizma-qaralarının da filmə necə salınması da yaxşı yadımdadır. Onu da öyrəndim ki, istər ssenaristin, istərsə də rejissorun türklərin hər bədən tarixindən iki qara qepiklik məlumatları yoxdur.

Ölkədə kifayət qədər hazırlıqlı tarixçi, şərqşünas vardı, amma birisində cəsarət tapılmadı ki, tariximizi pul dağırcığına döndərənləri yerlərində oturtsun. Mərkəzi Komitədə oturmuş partiya bonzları bəyənibse, vəssalam! Soruşa bilərlər, niyə mən inadkarlıqla bu məsələləri təzədən ortaya atıram. Sadəcə olaraq ona görə ki, on illər keçsə də vaxtilə müsavətcilərə nifrın yağdırılanların, kommunist partiyasına canla-başla qulluq edib şahənə ömür sürmüş "korifeylərin" törəmələri, simasız siya-

si flügerlər yenə də iş başındadırlar. Dərd bundadır ki, bunlar ara qarışıqlıqda öz lakeylərini də yetirdirə biliblər. Hüseyn Cavidə həyasızcasına xalq düşməni deyənlər, Əhməd Cavadın şeirlərini oğurlayıb öz adlarına çıxanların, neçə-neçə qələm sahibini çərlə-dib öldürənlərin reanimasiyasına yol vermək kişilikdən deyil. Axı Azərbaycan, millətimizə patoloji nifrət bəsləmiş şmerlinqlərin "Allahsızlar ittifaqının" ən fəal üzvü Əzim Əzimzadənin təsvir etdikləri karikatura yığnağı deyil. Yetmiş il ərzində bir yazıçımız, ya da hər cürə ənamlar almış bir ordenli şairimiz 1920-ci ildə Gəncə üsyanı zamanı son nəfəsinə qədər vuruşub şəhadətə çatmış bir kübarımız barədə iki kəlmə deyib? Başqasının kəbinli arvadını zorla qaçıran ağanı mərdlik rəmzi kimi gəncliyə sırayın həpənd, XI ordunun cəlladlarına qarşı vuruşub, Gəncə məscidinin qapısı ağzında doğranmış bəyzadələrimizdən nə danışa bilər?

Son 50-60 ildə Allaha şükürlər olsun ki, Azərbaycanın qələm sahiblərinin ortaya qoyduqları bütün "məhsullarla" tanışlıq. Barmaqda göstəriləsi dörd-beş əsərdən söhbət açə bilərik... Hər də bostanıma daş atanlara tövsiyəm budur, nə qədər imkanları var, özlərinə zəhmət verib "Gənc işçi", "Kommunist" qəzetlərinin, "Revolusiyaya və kultura", "İnqilab və mədəniyyət", "Azərbaycan" jurnallarının qovluqlarını tapıb oxusunlar. Arxivlərimiz çoxdan şumlanıb, "donoslar" da Moskvaya aparılıb... Kitab palatasını da Polad Bülbüloğlunun göstərişi ilə məhv edildiyini söyləyirlər. İqtidar onun hər sözünə "ləbbeyk" deyənlərin rahat nəfəs almaları üçün hər şeyi edib.

Vacib bir ricət
Məni qınayanlar tapılacaq, niyə çoxunun artıq unuduğu vəqielərə qayıdıram. Niyə də qayıtmayım? Son illərdə tarixi mövzuda çəkilmiş lentlərin, tamaşaya qoyulmuş səhnə əsərlərinin sayı-hesabı yoxdur. Amma, məsuliyyətsizlik, açıq savadsızlıq yenə də göz qabağındadır. Kim məndən inciyirsə, özünü bilər, mən dediyimi deyəcəyəm. Bir dəfə görmədim ki, bir personaj dövrünə, vəzifəsinə uyğun geyindirilsin. İstər çarizm zamanı, istərsə də, XX əsrin əvvəllərində yaşamış hərbiçilərin, vəzifə sahiblərinin, din xadimlərinin üst-başlarına, əlbisə və rəqəliyələrinə sakit baxmaq olmur. Axı, bu qədər savadsızlıq, bu qədər cahillik olar? Hələ indiyə qədər bir rejissor, bir teatr, kino rəsəsamı quzeyli, güneyli Azərbaycanda 20 cürə papaq və əmmamənin geyilməsini bilmir. Vəznəli çuxanı kimin əyninə gəldi geyindi-

ririlər. Rəqqasələrin də, kübar xanımınların da başlarına muncuqla "bəzədilmiş" çəmbərə qoyurlar. Biz deyən tapılır ki, ay nadanlar, Klinika erməni qadınlarının vaxtilə başlarına qoyduqları bu soxalar hara, müsəlman qadınları hara?

Siz bunu haradan tapıb çıxarmısınız? Neçə illərdir bizim özündən razı bir filoloqumuz, bir sənətsünasımız, teatr, kino rəsəsamalarına izah etmir ki, şərq dünyasında yazı üçün quş lələyindən istifadə etməyiblər. Əsas yazı ləvazimatı fırça, gümüş və qəmiş qələm olub. Türk-islam dünyasının xəttatları, mirzələr, dəftərxana katibləri daha çox qəmiş qələmlə işləyiblər. Lələk filan olmayıb. Xəttatlıq sahəsində Azərbaycan mirzələrinin qəmiş qələmlərlə yaratdıqları möcüzələr dünyanın nüfuzlu muzeylərində qorunur. Bizim gənclər bilmədilər ki, kalliqrafiya sənətində biz dünya şöhrəti qazanmış yapon, Çin ustalarından heç vaxt geridə olmamışıq.

Dağılmışda bir bisavada, bir xalturaçıya söz demək də olmur, ya fəxri ad sahibidir, ta telemafiya boslarının birinin əziz giramidir.

P.S. İxtiyar sahibi olsaydım, sovet hakimiyyəti dövründə dünyadan kam almış, bizim millətin boynuna mindirilmiş "korifeylərin" törəmələrinə tarixi mövzularda toxunmağı qadağan edərdim. Bunlar ata və babalarından heç vaxt qabağa getməzlər. Əkrəm Əylisini qovaraq alanlar niyə Eldar Quliyev, "Girov" kimi mənfur filmi çəkəndə dillənmədilər? Üzeyir bəyin ondan çox əsərinin ifa olunmamasından yazanda anarlar, elçinlər niyə soruşmadılar ki, söhbət hansı əsərlərdən gedir? Deyiləsi sözüm çoxdur, onu da bilərəm ki, iqtidarin sayəsində yağ-bal içində üzən, hər bir rejimlə yola gedən min üzlü qələm sahibləri susacaqlar.

Gəncədə müəllimlə məktəb direktoru arasında qalmaqal

Direktor Nüşabə Məmmədova onun qanunsuz əməllərinə etiraz edən müəllimi valideynə döydürüb?

Elvira Zeynalova: “Kürəkəni Azər İbrahimov Təhsil İdarəsinə vəzifəyə keçən kimi Nüşabə müəllimə özünü məktəbin ağası saydı...”

Gəncə şəhəri, Muxtar Hacıyev küçəsi, 4-cü döngə, Ev 7- də yaşayan Zeynalova Elvira Oruc qızı tərəfindən “Hürriyyət” qəzetinin redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. E.Zeynalova hazırda çalışdığı məktəbin direktoru Nüşabə Məmmədovadan şikayətcidir. Onun redaksiyamıza göndərdiyi müraciəti olduğu kimi oxuculara təqdim edirik:

“Mən, Zeynalova Elvira Oruc qızı, məlumat üçün bildirirəm ki, Gəncə şəhəri İsmət Qayıbov adına 1№-li orta məktəbdə ingilis dili müəllimi kimi çalışıram. Bir müddət öncə məktəbdə dəyişikliklər baş verdi. Belə ki, direktor vəzifəsi təlim-tərbiyə işləri üzrə müavin Nüşabə Məmmədovaya həvalə olundu.

Yeri gəlmişkən bildirim ki, sabiq direktor işdən çıxan gün, daha doğrusu Təhsil Nazirliyindən qəfil yoxlama gələn zaman Nüşabə Məmmədova işdən üzrsüz səbəbdən “yox”a çıxdığına görə şiddətli töhmət alsada da, direktorluğu yənə də ona həvalə etdilər.

Az müddət sonra öyrəndim ki, əvvəllər direktorumuz olmuş, sonradan rəhmətə gedən direktorumuzun gəlini Nüşabə Məmmədovanın kürəkəni Gəncə İcra Hakimiyyətinin İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsində işləyirmiş. Sən demə, o, Gəncə Regional Təhsil İdarəsinin rəisi Anar Qədiməliyevin qohumu, yeni əminəvəsi imişlər. A.Qədiməliyev Təhsil İdarəsinə yeni bir qurum təsis edərək, onu işə götürüb. Bundan sonra Nüşabə Məmmədovanın qabağında durmaq mı olar?!

Mən son dövrlər məktəbdə baş verən qanun pozuntularına dözmədim, direktora iradlarımı bildirməyə başladım. Çünki mən dərs keçdiyim siniflərdə qanunsuzluq artıq ənənə halını almağa başlamışdı. Mən bundan narahat oldum, dedim ki, mən, eləcə də siz bu dövlətin çörəyini yeyirik, bu cür davam etmək olmaz...

Etirazımı bildirməyə başladıqdan sonra Nüşabə Məmmədova özünə yaxın olan bir qrup valideyni toplayıb, mənə onların əli ilə təhdid etməyə başladı. Hətta iş o yerə çatdı ki, valideynlərdən birinə mənə döydürüb, ata-anama söy-

dürməyə başladı. Səbəb isə həmin valideynin övladının “2” alması olmuşdu.

Ümumiyyətlə, belə bir “tryuk” bu məktəbdə çoxdanın işidir. Onun qayınatası da dedi ki, pulu vermədikdə şantaj keçirdi. Bundan sonra mən hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət etdim və dedim ki, Nüşabə müəllimə kürəkəni Azər İbrahimov Təhsil İdarəsinə vəzifəyə keçən kimi özünü məktəbin ağası saydı. Mənim də etiraz səsimi qaldırmağım onun işinə yaramadı.

Birinci yarım ildən sonra direktor əvəzi olan N.Məmmədova Pedaqoji Şuranın iclasını çağırırdı. Hansı ki, orada özü və yaxınları iştirak edirdi. İclasda təhsilin keyfiyyəti, davamiyyət qalır bir yana, deyir “Elvira kim olub ki, mənə kürəkənim Azərin adını çəkir” və mənə özümləndirən, xəbərdarlıqsız birbaşa şiddətli töhmət verir. Bu zaman Şurada 95 müəllimdən 30-a yaxın müəllim olur. Bezi müəllimlər etiraz edirlər ki, siz onun özü olmadan bu məsələni müzakirəyə çıxara bilməzsiniz. Hətta Həmkarlar Təşkilatının sədri olan qohumu da ona irad tutur. Lakin N.Məmmədova etirazlara əhəmiyyət vermədən, mənə şiddətli töhmət verir. Mən ondan töhmətlə bağlı AKT-ı tələb etdikdə isə, onu verməkdən imtina etdi.

Mən artıq bu töhmətlə bağlı məsələnin hüquq müstəvisində araşdırılması ilə bağlı müvafiq qurumlara müraciət etmişəm. Gəncə Şəhər Prokurorluğunun

müstəntiqi Rəşad Nəbiyev təkcə bu hadisə ilə deyil, 1№-li məktəbdəki maliyyə pozuntusu ilə bağlı da araşdırma aparıldığı üçün, 15 martda məktəbdə oldu və şəxsən daha bir təpkinin şahidi də oldug

Mənim etiraz etdiyim şəxslərdən biri də Anar Qədiməliyevin Təhsil İdarəsinə yeni təyin etdiyi Sevinc Quliyevadır. Bu o Sevincdir ki, son iki ayda Gəncə şəhərindəki məktəblərin bufetlərindən “Təhsil fondu” adı ilə 400-700 manat civarında pul yığır. Vermək istəməyənlər, yeni vergi ödəyicisi olan bufet işlədənlər məktəblərə buraxılmadı. Bu yığımla bağlı bir çox mənbələrdən informasiya yayıldıqdan sonra, Sevinc Quliyevanın mənim üstümə hücumu başladı. Sevinc Quliyeva dəfələrlə dinləmə adı ilə mənim sinfime soxularaq dərsmi pozmaq istədi, lakin mən hər dəfə buna etiraz et-

dim. Çünki onun dərsmə gəldiyi sinif birinci sinif olmuşdur. Təhsil haqqında təlimata əsasən, birinci sinif şagirdinin psixoloji durumu nöqtəyi-nəzərindən dərs dinləməsi aparması qadağandır.

Onu da qeyd edirəm ki, Sevinc Quliyeva dəfələrlə imtahanadan kəsilmişdir. Ayın 18-də növbəti dəfə kəsilməsinə baxmayaraq, hələ də vəzifəsini icra edir. Daha sonra öyrəndim ki, sonuncu dəfə 29 martda məktəbdə dərs dinləməsinə gələn Sevinc Quliyevanın daha bir məqsədi olmuşdur. Belə ki, Sevinc Quliyeva Gəncə, Göygöl, Naftalan rayonlarında özünə “Göygöl Təhsil Mərkəzi” adlı hazırlıq kursları açmış, adığedən ərazilərdəki bütün məktəblərə göstəriş verilmişdir ki, şagirdlər məhz bu kursa getsinlər.

Son gelişinin əsas məqsədi isə ona məxsus tədris mərkəzinə aid biletləri 10 manata 9-11-ci siniflərə satmaq olmuşdur. Biletləri həmin günü satdığına görə, elə oradaca Nüşabə Məmmədovanın xahişi əsasında yenə də məktəbdə mənə hücum keçdilər.

Dediklərimin təsdiqi ilə bağlı əlimdə faktlar, sübutlar, səs yazıları vardır.

Sonda yazıma əlavə olaraq Gəncə Regional Təhsil İdarəsinin mənə ünvanladığı məktubu olduğu kimi sizə təqdim edirəm. Hansı ki, məktubun sonunda mən işdən uzaqlaşdırılmaqla təhdid edilirdim. Odu ki, şikayətimi yuxarı instansiyalara çatdırmağınızı xahiş edirəm”.

Qeyd edək ki, məsələ ilə bağlı Gəncə-Daşkəsən Regional Təhsil İdarəsi ilə də əlaqə saxladım. Qurumun İctimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi Rəhinə Məmmədovanın suallarımıza yazılı cavabını olduğu kimi dərc edirik: “Sizin sorğunuza cavab olaraq bildiririk ki, Gəncə şəhər İ.Qayıbov adına 1 nömrəli tam orta məktəbin müəllimi olan Zeynalova Elvira Oruc qızı ilə bağlı həmin müəllimin tədris apardığı sinfin valideynlərinin müraciəti əsasında Gəncə-Daşkəsən Regional Təhsil İdarəsi tərəfindən müvafiq komissiya yaradılmış və həmin komissiya tərəfindən Z.Elviranın pedaqoji fəaliyyəti yoxlanılmışdır.

Yoxlama zamanı Z.Elvira dərs keçməkdən imtina etmiş və yoxlama üzvlərinə qarşı kobud rəftar edərək məktəbin dəhlizində valideynlərlə kobud şəkildə danışmışdır”.

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adları qeyd olunan qurumların və şəxslərin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Naxçıvanda 10 sayılı orta məktəbdə özbaşınalıq

“Məktəbdə olan 4 “ölü can” yanvar ayından “dirilib”, işə çıxırlar”

Naxçıvan şəhəri, Küznüt kəndinin adlarının açılmasını istəməyən bir qrup sakini tərəfindən “Hürriyyət” qəzetinin redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Sakinlər Naxçıvan şəhər 10 sayılı tam orta məktəbin direktoru Fərqanə Əliyeva və müavini Vüsalə Qənbərovadan şikayətcidirlər. Onlar iddia edirlər ki, adlarını çəkdiyimiz hər iki şəxs AMEA prezidenti İsa Həbibbəylinin qardaşı Əli Həbibbəylinin kadrlarıdır. Həmçinin, Vüsalə Qənbərovanın Təhsil Nazirliyinin aparat rəhbəri Rəşad Əlizadənin qohumu olduğu deyilir:

“Yazaraq sizdən xahiş edirik ki, bizim problemimizi işıqlandırıb, səsimizi lazımi qurumlara çatdırasınız. Deməli, nəzərinizə çatdırırıq ki, yeni təyin olunan direktor Fərqanə Əliyeva və onun si-fərişi əsasında qeyri-qanuni şəkildə Küznüt məktəbindən birbaşa həm müəllim, həm də təlim-tərbiyə işləri üzrə direktor müavini təyin olunan Vüsalə Qənbərovanın məktəbdə etdikləri qanunsuzluqların, həddi-hesabı yoxdur. Bu iki qadın haqqında Təhsil Nazirliyinə şikayət gəndə isə, şikayətimiz əsassız sayılır.

Məktəbdə V-XI siniflər üzrə 16 sinif var. Onların sinif rəhbərlərinin demək olar ki, əksəriyyəti məktəbin vəzifəli müəllimləridir. Deməli, “5 a” sinfinin rəhbəri - kitabxana müdiri, “6 a” sinfinin rəhbəri - təlim-tərbiyə işləri üzrə direktor müavini, “6 b”, “8 a” sinfinin rəhbəri-psixoloq, “8 b” sinfinin rəhbəri -7-ci uşaq birliyinin direktoru, “11 b” sinfini rəhbəriyini isə hərbi rəhbər icra edirlər. Sənədlərdə isə adı dərs müəllimlərinin adı qeyd edilir. Maaş vaxtı isə alınan pullar sahiblərinə verilir. Bu məktəbdə problem, haqsızlıq o qədər çoxdur ki, yazmaqla bitirmək olmur.

Uşaq birliyinin rəhbəri Məmmədova ilahə iki dəfə sertifikatı imtahanından kəsildiyi halda, ona 12 saat və məktəbə hazırlıq qrupunda daha 12 saat dərs verilib və 7-ci sinfin rəhbəridir. Məktəb üzrə Naxçıvan, Ortaq türk və Zəfər tarixi, dərsləndənmə məşğələ saatlarını isə direktor mənimlə, amma tədris edir.

Məktəb üzrə şahmat dərslərinin bir qismi ibtidai sinif müəllimi Leyla Əliyevanın adına yazılır, amma psixoloq Pərvanə Vəliyeva nəzarət edir. Sənədləşməni aparır, jurnalı işləyir, onun da pulu direktora çatır.

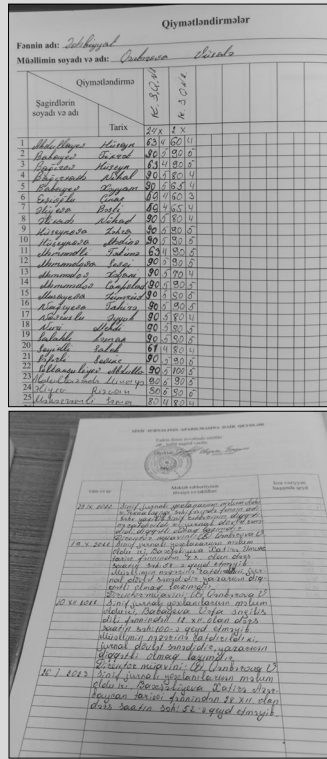
Bu arada qeyd edirəm ki, Pərvanə müəllimə İsa Həbibbəylinin gəlininin qohumudur. Məktəbdə olan 4 “ölü can” yanvar ayından “dirilib”, işə çıxırlar.

Deməli, Küznüt məktəbindən bizim məktəbə gətirilən direktor müavini düzgün yazı yaza bilmir. Belə ki, Azərbaycan dili müəllimi olan bu xanım jurnalların arxasında aparılan qeyd bölməsində yazdığı yazılarda çox sayda hərf səhvləri edir. Müəllimlər həmin hərf səhvlərini oxuyub gülürlər. Bunu bildikdə isə həmin səhifə cırılır, yox edilir. Dəfələrlə nazirliyin əməkdaşlarına onların savadsızlıqlarını çatdırırsaq da, heç bir tədbir görülmür. Məktəbin bufetində direktor özünə ad günü edir. Baxan, maraqlanan yoxdur.

Dərs vaxtı direktor aylıq pul qarşılığında hazırlıq keçir, uşaqları dərsləndirir. Bundan əlavə, direktor həftənin 6-ci günləri məktəbdə kurikuludən, tarixdən müəllimlərin sertifikatı üçün hazırlıqlar keçir”.

Jalə FAMILQIZI

P.S. Qeyd edək ki, yazıda adları çəkilən direktor və müavinlə əlaqə saxlamağa çalışsaq da, zənglərimiz cavabsız qaldı. Qarşı tərəfin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

İran Azərbaycandakı səfiri Seyid Abbas Musəvinin diplomatik fəaliyyətinə vaxtından əvvəl xitam verib və onu geri çağırıb. Bununla bağlı axar.az-da yer alan informasiyada deyilir ki, İran Ermənistanından sonra ölkəmizdə də səfirini dəyişəcək. Belə ki, Ermənistanı Suriyada səfir olan Mehdi Sübhani, Azərbaycana isə bundan öncə Qazaxıstan və Gürcüstanda səfir işləmiş, İranın Bakıdakı səfirliyinin ikinci katibi vəzifəsində çalışmış Müctəbə Dəmirçi təyin ediləcək.

O da bildirilir ki, İran mediası İranın Bakıdakı səfiri Seyid Abbas Musəvinin səlahiyyət müddəti başa çatmadan geri çağırılmasının səbəbi haqda sensasiyalı məlumatlar yayır. İddiaya görə, Musəvinin Azərbaycan hakimiyyəti ilə yaxın münasibətləri olub və bu səbəbdən İranda həttə onun geri çağırılması üçün petisiya da başladılıb.

İran həmçinin, Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinə etiraz notası da təqdim edib. İranın Bakıdakı səfirliyi vasitəsilə çatdırılan etiraz notasında İran Azərbaycanın bəzi media qurumlarının "nalayiq və təhqiramiz hərəkətləri"nin davam etməsindən narahatlığını vurğulayıb: "İran bu prosesə son qoyulmasını və düzelişlərin edilməsini tələb edir. Bundan əlavə, İran medianın bu əxlaqsızlığının davam etməsinin iki ölkə arasında gələcək münasibətlərə mənfi və zərərli nəticələri barədə xəbərdarlıq edir".

"SEPAH İranda seçkilərdə siyasi hakimiyyətə əl qoyduqdan sonra Azərbaycanla münasibətləri kəskinləşdirməyi seçib"

Beləliklə, mövzu ilə bağlı mövqeyini "Hurriyyet"lə bölüşən Cənubi Qafqaz Təhlükəsizlik və Sülh İnstitutunun sədri, Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini, politoloq Məhəmməd Əsədullazadə regionda geosiyasi proseslərin gərginləşəcəyinin gözləndiyini bildirməklə yanaşı, Tehran rejiminin Azərbaycana qarşı hərbi təhdidlərin nəticəsiz qalması səbəbindən terror siyasətinə əl atdığını qeyd edib: "Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin bəyanatında millət vəkili Fazil Mustafaya qarşı törədilən terrora İranın izinin olmasını açıqlaması ciddi siyasi mesajdır. Xarici İşlər Nazirliyinin bu bəyanatı təhlükəsizlik orqanları ilə ra-

cana qarşı təxribat xarakterli siyasət ortaya qoyan Tehran və Moskvaya mesaj olmalıdır. Təlimlər üçün ölkəmizə gələn Türk ordusu və qoşun növlərinin hərbi texnikaları bir müddət ölkəmizdə qalmalıdır. İranın artan təxribatlarına yalnız birgə təlimlərlə cavab vermək lazımdır".

"İranın ölkəmizdə qurduğu şəbəkənin bütün üzvləri ifşa olunmalı və qanun qarşısında cavab verməlidirlər"

Millət vəkili Fazil Mustafaya qarşı törədilmiş silahlı hücumun

Azərbaycan İran necə cavab verəcək

Məhəmməd Əsədullazadə: "Tehran və Moskva Qarabağda erməni icmasının separatçı fəaliyyətinə son qoyulmasında, həmçinin Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin bağlanmasında maraqlı deyil"

zılaşdırılmış və əldə edilmiş sübutlara əsaslanaraq qeyd edilib. İrana xatırladılır ki, terrorun arxasında Tehran rejimi dayanır və məsuliyyət daşıyaraq iki ölkə arasında münasibətlərin gərginləşməsinə gətirib çıxaracaq fəaliyyətdən çəkinməlidir. Bəyanatda İrana eyham vurulması göstərir ki, proseslərin arxasında Tehran dayanır və bununla da rəsmi səviyyədə İrana terrora əlinin olduğu xatırladılıb.

Bununla yanaşı, İran rejiminin xarici ölkələrdə Azərbaycana məxsus obyektlərdə terror və təxribatlara əl atacağı da ifşa edilib. Göründüyü kimi, Tehran rejimi Azərbaycana qarşı hərbi təhdidlərin nəticəsiz qalması səbəbindən terror siyasətinə əl atıb. Tehranda hesablanırdı ki, Azərbaycana təzyiq etməklə prosesləri istədikləri müstəviyə

Elçin Mirzəbəyli: "İran Azərbaycana qarşı terror siyasəti həyata keçirir və bu hal onu Ermənistanla eyniləşdirir"

yönləndirə biləcəklər. Və nəticədə Azərbaycan geri addım atıb Tehran rejiminin siyasəti ilə barışacaq".

"Rusiya İranın Azərbaycana qarşı destruktiv siyasətinə dəstək verir"

İkinci Qarabağ müharibəsindən əvvəl rəsmi Bakının Tehranla münasibətləri korlamamağa çalışdığını vurğulayan Cənubi Qafqaz Təhlükəsizlik və Sülh İnstitutunun sədrinin sözlərinə görə, SEPAH İranda seçkilərdə siyasi hakimiyyətə əl qoyduqdan sonra Azərbaycanla münasibətləri kəskinləşdirməyi seçib: "Xüsusilə, ikinci Qarabağ müharibəsindən sonra bu böhranı inkişaf etdirməkdədir. Təbii ki, İran hakimiyyətində mühafizəkar qanadı təmsil edən SEPAH Rusiya ilə sıx əməkdaşlıq edir. Bu xüsusda İranın Azərbaycana qarşı destruktiv siyasətinə Moskva da dəstək verir. Odur ki, regionda

Aqşin Kərimov: "Rəsmi Bakı soyuqqanlılığını qoruduqca, Tehran rejimi daha da qızışır"

geosiyasi proseslərin gərgin olaraq davam etməsi gözlənilir. Azərbaycan hər iki ölkədən qaçnaqlanan bu böhranı öz lehinə dəyişərək Laçın dəhlizində post qoyduqdan sonra sular durulmağa başlaya bilər. Çünki Tehran və Moskva Qarabağda erməni icmasının separatçı fəaliyyətinə son qoyulmasında, həmçinin Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin bağlanmasında maraqlı deyil. Azərbaycan Ermənistanla Qarabağda erməni separatçıları ilə əlaqəni kəsdikdən sonra Nikol Paşinyan rejimi çıxılmaz vəziyyətə düşəcək".

Azərbaycanın yalnız gücdən istifadə edərək sülhün əldə edilməsini təmin edəcəyini iddia edən Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini hesab edir ki, ölkəmizə qarşı gərginliyi səngitmək məqsədiylə yaxın günlərdə "Şuşa Bəyannaməsi"ne uyğun olaraq Azərbaycan və Türkiyənin birgə böyük miqyaslı hərbi təlimlərinə ehtiyac var: "Bu təlimlər regionda geniş miqyaslı olmaqla Azərbay-

Tural Turan: "İddialara görə, yeni səfir Müctəbə Dəmirçi İranın "tədris və elm kəşfiyyatçıları"ndandır"

təşkilatçı və digər iştirakçıların kimliyinin məlum olduğunu xatırladan siyasi şərhçi Elçin Mirzəbəylinin fikrincə, baş vermiş cinayətin xarakteri, iştirakçıların kimliyi, istifadə olunan metodlar bu terror aktının arxasında İran xüsusi xidmət orqanlarının, xüsusən də SEPAH-ın dayandığını aydın şəkildə göstərir: "Beləliklə, məlum olur ki, Fazil Mustafaya qarşı terror İranın Azərbaycanda yaratdığı şəbəkə vasitəsilə reallaşdırılıb. Bu, İranın Azərbaycana qarşı dövlət səviyyəsində apardığı terror siyasətinin növbəti çirkin təzahürüdür. Bundan əvvəl Azərbaycanın İranda səfirliyinə silahlı basqın olub, bütün dünya bunu terror aktı kimi qiymətləndirib. Hazırkı dövrə kimi Azərbaycana qarşı Ermənistan terror siyasəti həyata keçirib, vətəndaşlarımız bu qatı cinayətlərin qurbanına çevriliblər. İndi İran da Azərbaycana qarşı eyni metodlardan yararlanır və bu hal Azərbaycan ictimaiyyətində İranı Ermənistanla eyniləşdirir. Məhz

bu səbəbdən İrana işləmək, onun xüsusi xidmət orqanları, dini-ideoloji mərkəzləri ilə əməkdaşlıq etmək Ermənistanla əməkdaşlıq etmək deməkdir". Siyasi şərhçi bildirib ki, İranın öz məqsədlərini reallaşdırılması üçün dindən istifadə etməsi, dini terror siyasətinin alətinə çevirməsi İslama xəyanətdir: "İranın Azərbaycanda qurduğu şəbəkənin bütün üzvləri ifşa olunmalı və qanun qarşısında cavab verməlidirlər. Azərbaycan xalqı xəyanəti bağışlamır və heç vaxt bağışlamayacaq".

Molla rejiminin Azərbaycan mediasının "İran" adlanan ölkə-

rın yalan və böhtanlarına, sadəcə faktlarla, həm də tutarlı cavab verir".

"İran ambisiyasından əl çəkməli, Azərbaycana qarşı bəhanələrinə son qoymalıdır, bu zaman rəsmi Bakı da öz növbəsində, konstruktiv dialoq üçün kanalları açıq tutar"

Siyasi ekspert Aqşin Kərimov isə qeyd edib ki, İslam adı altında fundamentalist radikal ideyaların yayıcısı olan İran bütün

ğını qoruduqca, Tehran rejimi daha da qızışır: "Təbii ki, qızı-şan emosiyaları yatırımaq üçün Azərbaycan kontur-bəyanatlar səsləndirir və İran kəşfiyyatının fəaliyyətinə qarşı addımlar atır. İranın isə təxribat silahlarındakı güllələr bitməyib. Hər halda iki dövlətin dil tapması və mövcud mübahisələri dondurmaq barədə razılığa gəlməsi ən yaxşı variantdır. İran öz ambisiyasından əl çəkməli, Azərbaycana qarşı bəhanələrinə son qoymalıdır. Bu zaman Azərbaycan da öz növbəsində, konstruktiv dialoq üçün kanalları açıq tutar".

"Müctəbə Dəmirçinin gəlişindən sonra universitetlərimizin və digər təhsil ocaqlarımızın təhlükəsizliyini gücləndirməliyik"

İranın Azərbaycandakı səfiri Seyid Abbas Musəvinin diplomatik fəaliyyətinə vaxtından əvvəl xitam verilib onu yerinə Müctəbə Dəmirçinin təyin olunmasına toxunan siyasi şərhçi Tural Turan isə bildirib ki, iddialara görə, yeni səfir İranın "tədris və elm kəşfiyyatçıları"ndandır: "Onun beynəlxalq hüquq, Xəzər dənizinin hüquqi statusu, keçmiş sovet respublikaları və onların idarəetməsi mövzularında məqalələri çap olunub. Bu istiqamətdə bir neçə kitab da yazıb. Bir sıra beynəlxalq konfranslarda adıçəkilən mövzularda çıxışları ilə yadda qalıb. Bir sıra ölkələrin universitetlərində Xəzər dənizi ilə bağlı mühazirələr də oxuyub. İddialara görə, İranın "tədris və elm kəşfiyyatçıları"ndandır.

ETTALAT-ın nəzarətində olan tədris mərkəzlərində nüfuzu daha böyükdür. İranda bir sıra tədris mərkəzlərinin elmi şurasının üzvüdür. Bir sözlə, İran regionu daha yaxşı tanıyan adamı Azərbaycana göndərib. Görünür, hazırkı səfirin fəaliyyəti molla rejimini qane etməyib". Siyasi şərhçi sonda onu da əlavə edib ki, Müctəbə Dəmirçinin gəlişindən sonra universitetlərimizin və digər təhsil ocaqlarımızın təhlükəsizliyini gücləndirməliyik.

Vazeh BƏHRAMOĞLU

İranın təxribatlarına nələlidir?

nin iç üzünü, saxta mahiyyətini açıb ortalığa tökən araşdırmalarından, molla rejiminin Azərbaycana, türk və müsəlman dünyasına, bütövlükdə isə sivil bəşəriyyətə qarşı xain əməlləri barədə həqiqətləri işıqlandırmasından tədrigin olduğunu qeyd edən siyasi şərhçi bu qənaətdədir ki, Tehranın insanların səmimi hisslərinin istismarı üzərində qurulmuş riyakar təbliğatı artıq heç bir işə yaramır: "Azərbaycan mediası 60 milyonluq bir xalqın və şübhə etməyən ki, "İran" adlanan ölkədə, öz tarixi vətənlərində yaşayan digər xalqların da düşüncələrini ifadə edir, haqlarını qoruyur. Tehran rejimi isə hər zaman olduğu kimi onun gerçək simasını, fitrətindəki eybəcərlikləri əks etdirən aynanı "sındırmağa" çalışır, özünü islah etmək, haqq yoluna qayıtmaq, terrordan, şərə xidmət etməkdən, təcavüzkar davranışlarından əl çəkmək istəmir. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin bərpa olunduğu ilk günlərdən Tehran rejimi öz mediasında ölkəmizə qarşı düşmənçilik siyasəti yürüdü, azərbaycanlıları aşağılamaqdan, bütöv bir xalq haqqında təhqiredici materiallar yayımlamaqdan, təfriqə yaratmaqdan əl çəkmir. Təkcə "Səhər TV" adlanan zəhərli ilanın uzun illərdən bəri Azərbaycan dövlətinə və xalqına qarşı yürütdüyü çirkin informasiya siyasətinə nəzər salmaq yetərlidir ki, Tehran rejiminin düşmənçilik niyyətini görmək mümkün olsun. Vətənpərvər, ləyaqətli Azərbaycan mediası isə "İran" adlanan ölkənin xüsusi xidmət orqanlarının yaratdığı təxribatçı resursla-

dünyanı Azərbaycanla İsrailin yaxınlığının onun maraqlarına zidd olduğuna inandırmağa çalışır: "Bu bəhanələrin arxasına sığınaraq İran öz xalqı üzərində tətbiq etdiyi tiranlıq rejimini təhlükəli şəkildə Cənubi Qafqazın sərhədləri içərisində bərqərar etməyə girişir. Bu təhdidlərinin ideoloji bazası üçün "islam inqilabı" ideyalarını əlində bərk saxlayaraq regionda terrorçu şüurunda olan kütlə formalaşdırmağı hədəfləyir. Azərbaycan isə kontr-hərəkətlərlə İranın ixrac etdiyi idealları zərərsizləşdirmə-

Siyasi ekspert Aqşin Kərimov isə qeyd edib ki, İslam adı altında fundamentalist radikal ideyaların yayıcısı olan İran bütün dünyanı Azərbaycanla İsrailin yaxınlığının onun maraqlarına zidd olduğuna inandırmağa çalışır: "Bu bəhanələrin arxasına sığınaraq İran öz xalqı üzərində tətbiq etdiyi tiranlıq rejimini təhlükəli şəkildə Cənubi Qafqazın sərhədləri içərisində bərqərar etməyə girişir. Bu təhdidlərinin ideoloji bazası üçün "islam inqilabı" ideyalarını əlində bərk saxlayaraq regionda terrorçu şüurunda olan kütlə formalaşdırmağı hədəfləyir...

lidir və bu istiqamətdə onun İsrailə əlaqələri olduqca normal qarşılanmalıdır. Çünki İran tək-cə ideoloji hab yaratmaqla kifayətlənmək istəmir, SEPAH da daxil olmaqla İranın hərbi-siyasi kəşfiyyat aparatı milli təhlükəsizliyi qorumaq adı altında sərhəddən ərazilərdə təxribatlar başlatmağa bəhanələr axtarır". Onun sözlərinə görə, İran regionu barit çəlləyinə döndərmək istəyən digər qüvvələrlə şərik ola-

"Ölkəmizə qarşı gərginliyi səngitmək məqsədiylə yaxın günlərdə "Şuşa Bəyannaməsi"nə uyğun olaraq Azərbaycan və Türkiyənin birgə böyük miqyaslı hərbi təlimlərinə ehtiyac var"

bilmək üçün fərqli təxribatlara inteqrasiyanı da plan kimi nəzərdən keçirə bilər: "Tehran əlini istədiyi rəflərə uzatmaq üçün Rusiya-Ukrayna müharibəsini fürsət bilir. Belə ki, təklənən İran Rusiya ilə əməkdaşlıq formatında regionda məsələləri aydınlaşdırmağa çalışır. İsrail də İranın nüvə ambisiyalarının regio-

na təsirlərini, onun Ukraynadakı müharibədə Rusiyaya necə kömək etməsi xətti ilə paralel şəkildə izləyir. Bəzi məsələlər aydınlaşdıqca rəqiblərin toqquşma meydanlarından birinin Cənubi Qafqaz olacağı gözlənilir bilər. İran Azərbaycanın və onun strateji müttəfiqi Türkiyənin, regionda fəallaşan İsrailin maraqlarından əl çəkmələri üçün öz proksi qüvvələrinin Cənubi Qafqaz səhnəsində peyda olmasına çalışır. İran proksi qüvvələrinin

düyməsini basaraq onların bir qismini ortaya atıb, artıq Azərbaycanda da ictimai-siyasi xadimlərin qətlə yetirilməsi və ya bənzər vasitələrlə terror aktları törətmək niyyətini az qala aşkar göstərir".

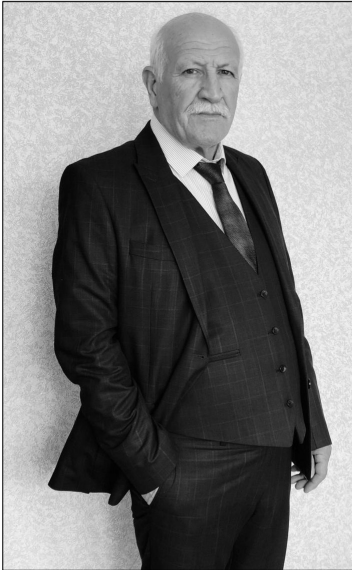
Aqşin Kərimovun fikrincə, Azərbaycan İranla güc qarşılıqlarının hərbi döyüş meydanına çevrilməsində maraqlı deyil, ancaq hibrid üsullarla Tehranın oyunlarını pozmaq məcburiyyəti ilə qarşı-qarşıyadır: "İran təhlükəsinə qarşı ümumi maraqları bölüşən İsrail və ABŞ ilə strateji tərəfdaşlığı inkişaf etdirmək Azərbaycan üçün optimal reseptlərdən biridir.

Çünki İran ümumi yanaşmasını Azərbaycanı müstəqil ölkə kimi həzm etməmək xəttindən ayırmayıb və diplomatik-siyasi təmaslar belə, Tehranın düşüncəsini dəyişmir. Dəyişməyən düşüncələr silsiləsi İranı avantürələr törətməyə təşviq edən amildir. İran özünü terror-təxribat suyunun üzündə saxlamağa çalışdıqca, regionda təhlükələr bir-birini əvəz edəcək. Odur ki, Azərbaycan-İsrail-ABŞ üçbucağında beynəlxalq terrorizmlə mübarizə çərçivəsində yeni işlərin görülməyini də proqnozlaşdırmaq olar".

Hazırda Azərbaycan-İran münasibətlərinin özünün ən gərgin dövrünü yaşadığını vurğulayan siyasi ekspert onu da əlavə edib ki, rəsmi Bakı soyuqqanlılı-

Naxçıvanda həkim səhlənkarlığı minlərlə can alır

Nəzakət Nəbiyeva: “Ramin həkim dedi ki, mən polislərə qarşı açıqlıyam, ona görə də onlara baxmıram”

Naxçıvan şəhər sakini Nəbiyeva Nəzakət Nəbi qızı tərəfindən “Hurriyyet” qəzetinin redaksiyasına şikayət məktubu göndərilib. Şikayətçi Naxçıvan Muxtar Respublika (MR) Xəstəxanasında kardioloji xəstəxanasında ölüm hallarının tez-tez yaşandığını deyir. Bunu isə onunla əsaslandırır ki, şöbədə heç bir aparat yoxdur:

“Mən, Nəbiyeva Nəzakət Nəbi qızı, sizdən xahiş edirəm ki, bizim

problemimizi işıqlandırarsınız.

Məlumat verim ki, əmim oğlu Nəbiyev Sultan Həşim oğlu həkim səhlənkarlığı nəticəsində dünyasını dəyişdi. Ölüm ayağında olan xəstəni aparırsan, baxan olmur, həkimlər deyə-gülə öz vaxtlarını keçirirlər. Hər gün bu səhlənkarlıq ucbatından nə qədər xəstələr ölür, mənim əmim oğlu kimi.

15 gün bundan qabaq əmim oğlu çox narahat olduğu üçün onu xəstəxanaya apardıq. Xəstəxanada kardiologiya şöbəsində növbədə gözlədik, pulsuz olmağına baxmayaraq ödəniş edib xəstəmizi aparata saldırdıq. Dedilər ki, xəstəyə Ramin həkim baxacaq. Dəfələri zəng vurub xahiş etsək də, onu xəstənin yanına gətirə bilmədik. “Gəlirəm” dedi, amma gəlib çıxmadı.

2 gün xəstəmizlə bərabər həkimi gözlədik, gəlib çıxmadı. Sonradan nə qədər zəng vurmağa çalışsaq da, zənglərimizə cavab vermədi. Xəstəmiz tibb bacılarının - Səkinə, Çəməni, Hüsniyyə, Xəyalə xanımın yanında rəhmətə getdi.

Naxçıvanda həkim səhlənkarlığı minlərlə belə can alır.

Bir müddət keçdikdən sonra həkimə yenidən zəng vurduq, zəngimizə cavab verən kimi, ona bildirdik ki, xəstə rəhmətə getdi, niyə gəlib ona baxmadınız? Həkim isə cavabında polislərə baxmadığını dedi. Buna səbəb olaraq da bildirdi ki, vaxtilə qardaşı sərxoş halda maşın sürüb, polislərə onu tutublar. Həmin vaxtdan polislərə qarşı acıqlı olduğunu bildirib.

Mənim əmim oğlu da polis olub. İnanırsınız, bu cümlələri eşidəndə gözümde yaşım qurudu. Bilmədim ki, bu utanmaz, vicdansız həkimə nə deyim. Polis də olsa, həkim də olsa hər bir peşənin yaxşısı da var, pisi də. Tutaq ki, lap pis polisdür, bu halda həkim onu ölümə tərk etməlidir?! Bəs həkimlərin “Hippokrat andı”?

Vaxtında müdaxilə edilsəydi, mənim əmim oğlu bəlkə də bu gün yaşayır. Vəfat etdiyi gün mən yanına girdim, əhval-ruhiyyəsi yerində idi. Hətta çox yemək yedizdirmişdilər. Yeməkdən sonra dayanmadan qaytarırdı. Tibb bacıları həkim kimi nə bilirdilər edirdilər, düzgün olmayan nəse vurdular ki, deyə-gülə danışan xəstə 2 saat sonra rəhmətə getdi. Tibb bacılarına etiraz edəndə ki, həkimsiz heçnə etməyin, bizə sərt cavab verirdilər. Bir sözlə, mənim əmim oğlu kimi bir çox xəstələrin də belə vicdansız həkimlər tərəfindən öldürülməyinə icazə verməyin. Bu məsələni işıqlandırın, bəlkə Naxçıvanında bir yiyəsi olub, sahib çıxar”.

Məsələ ilə bağlı Naxçıvan Muxtar Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi ilə əlaqə saxlamağa çalışsaq da, zənglərimiz cavabsız qaldı.

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adları gedən şəxslərin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Yazıçı, həkim, maarifçi, ictimai xadim kimi qəbul olunan, siyasət və dövlət xadimi kimi birmənalı qiymətləndirilməyən Nəriman Nərimanov əqidəsinin gerçəkləşməsinə gedən yolu sosializmdə tapmışdı. Amalı insanın insanı istismar etməyəcəyi, köləliyin olmayacağı bir cəmiyyətdə xalqın xoşbəxtliyini görmək idi; Millətini tərəqqi etmiş millətlər cərgəsində görmək idi; Şərqin müstəmləkə boyunduruğundan azad olmasına nail olmaq idi; Azərbaycanın nümunəsində Şərq üçün ideal respublika modeli yaratmaq idi...

Ermənilər niyə Nərimanovu düşmən bilirdilər?

Firdovsiyyə ƏHMƏDOVA

Bütün ictimai-siyasi fəaliyyətini amalına xidmətə həsr etmiş Nərimanov həm sağlığında, həm də vəfatından sonra dəfələrlə yasaqlandı, yamanlandı. Həm sovet dövründə, həm müstəqillik zamanı. Sovet dövründə hakim bolşevik elitası onu millətçi, türkçü, burjuva millətçisi, müsəvatçı adlandıraraq təqib etdi. Əvvəlcə siyasi təcridi başladı, sonra da fiziki həyatı hələ də müəmmalı sayılan tərzdə sona yetdi.

Özündən sonra adı belə yasaq edildi, siyasi bəraətdən sonra 100 illiyini qeyd edib, abidə ucaltmaq istəyəndə erməni millətçi-kommunistləri haray qaldırıb qarşısını almağa səfərbər olundular. Niyə ermənilər Nərimanovu düşmən bilirdilər? Nərimanov yeganə müsəlman-türk kommunist idi ki, 1918-ci ildən rəsmi çıxışlarında, yazılarında erməni kommunistlərini riyakarlıqda ittiham edir, kommunist cildinə girmiş daşnaklar adlandırır. Onlara vəzifə verilməsinin əleyhinə idi. Onun iradəsi ilə Mikoyan daxil olmaqla vəzifədə olan 30 erməni kommunisti sovet hakimiyyətinin ilk illərində Azərbaycandan kənarlaşdırıldı. Ermənilərin iddia etdikləri ərazilərin əzəli Azərbaycan torpaqları olduğunu davamlı şəkildə Mərkəz qarşısında müdafiə etdi, təkbaşına mübarizədə Zəngəzurun dağlıq hissəsinin erməni dövlətinə verilməsinin qarşısını ala bilmədi. Qarabağın dağlıq hissəsinin erməni dövlətinə keçməsinə imkan vermədi, təzyiq qarşısında Azərbaycan tərkibində muxtariyyət verilməsinə razılıq bildirə də özünün Azərbaycanda olduğu müddətdə buna imkan ver-

Əbülfəz Elçibəyin abidəsinə toxunmağa icazə vermədiyi, ermənilərin qatı düşmən saydıqları Nərimanovun büstünü götürmək “məharəti”nin əks sədası

mədi. Azərbaycan respublikasının quberniya kimi Rusiya SFSR-in tərkibinə qatılması niyyətini neytəlləşdirdi. Bakının Azərbaycandan ayrılıb Rusiyaya verilməsinin qarşısını aldı. Azərbaycan türkcəsinə dekretlə dövlət dili statusu verdi. Ana dili-Türk dilinin dövlət dili statusunun qorunması üçün mübarizə apardı. Türkiyə milli-azadlıq savaşına hərtərəfli dəstək verdi. Rusiyanın türk-müsəlman xalqlarının tərəqqisi yolunda hələ də həmin xalqlar tərəfindən minnətdarlıqla anılan xidmətlər göstərirdi.

Milli mətbuatın, milli ədəbiyyatın, milli teatrın, təhsilin tərəqqisinə önəmli töhfələr verdi.

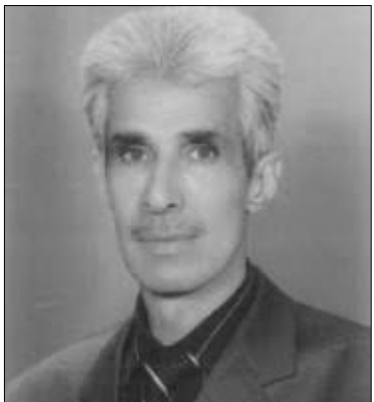
Azərbaycanın maarifçilik tarixində əvəzsiz xidmət göstərirdi. Bütün ictimai-siyasi fəaliyyətini insanlığa xidmət meyarı ilə yönəltdiyi halda arzuladığı cəmiyyətin mövcud bolşevik modeli ilə ziddiyyətini görüb məqbul bilmədiyi üçün mənəvi iztirabları ilə ömrünü başa vurdu.

Xalq yolunda sadalandığından da artıq xidmətlərindən sonra niyə düşmənlərimizin millətçi deyə nifrət etdikləri Nərimanovu özünü milli hesab edənlərimiz qəbul etmək istəmir? Əsilzadə zümrəsinə mənsub olsa da maddi cəhətdən bütün qayəsi ilə Xalq adamı idi. Onu bolşeviklərin proqramı öz cazibəsinə salmışdısa, Nərimanovu da hakimiyyətə onun Xalq arasında nüfuzuna görə gətirmişdilər. İllərlə qazandığı nüfuzunu başda Stalin olmaqla bolşevik elitası öz maraqları yönündə sərf etməyə söy göstərdi. Onlara müsəlmanların etibar etdiyi şəxs lazım idi. Bu nə Qarayev idi, nə Axundov, nə də

başqaları. Bu amili Nərimanov da anlamışdı və etiraf etmişdi. Artıq müsəlmanlar arasındakı nüfuzu onun mərkəzi bolşevik hakimiyyətinə qarşı mübarizədə əsas təzyiq silahı idi. Bu silahdan da axıra qədər istifadə etdi. Amma yalnız mərkəzlə deyil, Azərbaycanın quberniya kimi Rusiyanın tərkibinə daxil olmağına tərəfdar olan, formal müstəqilliyini belə itirməyə razı olan yerli türk-müsəlman kommunistlərlə mübarizə aparmalı oldu. Bu təkbaşına mübarizəsində hər zaman istəyinə nail ola bilmirdi. O cümlədən, özünün etiraf etdiyi kimi, Zəngəzurun bir hissəsinin ermənilərə keçməsi ilə bağlı.

Bütün bunların baş verməyəcəyini Nərimanovun adı ilə bağlamaq isə dövrün reallığını nəzərə almaqdır. Nərimanov kommunist olmasaydı, Cümhuriyyət xadimi olsaydı, Rusiya yenidən Qafqazı zəbt etməyəcəkdimi? Mübarizə ağ və qırmızı Rusiya arasında getdiyi halda hər ikisi üçün Qafqaz itirilməyəcək ərazi, Xəzər hövzəsi, Bakı həyatı vacib məkan idi. Qafqaz respublikalarını bolşevik təcavüzündən qurtara biləcək dəstəyi Avropa dövlətləri vermədi. 1920-ci ilin yazındakı regional və beynəlxalq geosiyasi durum Azərbaycan Cümhuriyyətinin süqutunu labüd etdi. Belə miqyaslı mənzərədə Nərimanov prosesi önləyə biləcək amil kimi qiymətləndirmək qeyri-ciddidir. Əksinə onun qeyri-azərbaycanlı hakim bolşevik çoxluğu arasında mövcudluğunun nəticələrini diqqətə alıb vəziyyəti düzgün dəyərləndirmək olar. Əks təqdirdə 1920-ci ilin yazındakı vəziyyətdən gərgin olan indiki situasiyada daxili qüvvələrimizi lüzumsuz qütbləşdirməkdən yalnız zərər görürük.

Son günlərdə İran ilə İsrailin onsuz da gərgin olan münasibəti yenidən dünya mediasının gündəmindən düşmür. Təəccüblü haldır ki, İran rəsmiləri İsrailə getdikcə gərginləşən münasibətə Azərbaycan Respublikasını da əlavə edir, onu sionizmə xidmətdə suçlayırlar.

Ramazan SİRACOĞLU

(Əvvəli ötən sayımızda)

İsrail həm də İran neftinin satılmasında yardımçı olmuşdur. Beynəlxalq şirkətlər İranı tərk edib gedəndə, bir çox dövlət İran neftini almaqdan imtina edəndə yəhudi əsilli milyarder Mark Riç (Marc Rich 1934-2013) ABŞ-ın İran neftinə tətbiq etdiyi embarqonu heçə sayaraq İran neftinin ticarətinə başlamış, İranın müəyyən dərəcədə böhrandan çıxmasına böyük yardım göstərmişdir. Buna görə Federal Təhqiqat Bürosu (FBI) uzun müddət onu təqib etmiş və yalnız Mossadın sabiq rəhbəri Avner Azuların şəxsən özünün ABŞ prezidenti Bill Klintonu yazılı müraciətindən sonra Mark Riç əfv olunmuşdur.

Politoloq Trita Parsi yazır ki, İsrailin yardımlarına baxmayaraq, İran rəsmiləri nə İraqa muharibə zamanı, nə də ondan sonrakı dövrdə İsrailin yardımını etiraf etdilər. Əksinə, onlar İsraili islam düşməni olaraq qələmə verib özlərini dünya müsəlmanlarının hamisi, islamın dayağı olaraq təqdim etməyə çalışırlar (Bax: Trita Parsi. Treacherous Alliance, Yale University Press, 2007, p. 82).

Zənnimizcə, burada qeyd olunanlar İranın İsrailə münasibətlərinin əslində yetərli dərəcədə qənaətbəxş olduğunu isbatlayır. Yəni, üzde söylənilənlərlə əməllər bambaşqadır. Bizə elə gəlir ki, Azərbaycan dövlətini İsrailə əməkdaşlıqda ittiham edən İranın Azərbaycan Respublikasına soyuq münasibəti İsrailə qışqancılığından qaynaqlanır, yəni, onu bizimlə paylaşa bilmir.

İsrail dövlətinin İrana etdiyi yardımlar barədə, əlbəttə ki, çox bəhs etmək olar. Bu yerdə yadıma Azərbaycanın məşhur şairi, əslən Şuşadan olan Qasım bəy Zakirin (1784-1857) tanış misraları düşür. Həmin misralarda insanlara şəriətdən moizələr oxuyub haram yeməkdən dem vuran bir vaizdən bəhs olunur:

**Vaiz oxur bizə şəri- Mustafa:
"Harama mürəkib olmayın əsla".
Özü lum-lum udur batində, amma
Zahirdə dediyi mənaya bir bax...**

Azərbaycan Respublikasının İsrailə strateji əməkdaşlığını və dostluğunu İran İslam Cümhuriyyətinin təhlükəsizliyinə təhdid kimi baxmaq böyük yanlışlıqdır. Bizim

İran niyə qəzəblənib?

dövlət yetkililəri dəfələrlə "Azərbaycan Respublikası heç vaxt öz ərazisindən qonşu dövlətlərə qarşı fəaliyyət göstərilməsinə imkan verməyəcəkdir" fikrini səsləndirmişlər. Azərbaycan Respublikası da İran İslam Cümhuriyyəti kimi suveren, müstəqil dövlətdir və yürüdüüyü həm daxili, həm də xarici siyasətində ərazi ölçüsündən, əhali sayından asılı olmayaraq, heç bir dövlət ona nəyi necə etməyi, kimlə dost olub, kimlə əlaqə qurmağı dikte edə bilməz. Başda qonşu dövlətlər olmaqla, bütün dövlətlərlə münasibətdə dinc yanaşı yaşamaq siyasəti aparan, heç kimin daxili işinə müdaxilə etməyən, hamının suverenliyinə hörmətlə yanaşan Azərbaycan Respublikası özünə qarşı münasibətdə də eyni prinsipə riayət edilməsini istəyir.

İran ilə İsrail münasibətlərini islam inqilabından öncə və sonrakı mərhələlərdə nəzərdən keçir-sək aydın şəkildə görürük ki, İsrail dövlətinin yarandığı gündən başlayaraq bu münasibətlər zıqzalı olmuşdur. 1947-ci ilin 29 noyabrında Fələstinin bölünməsi haqqında BMT-nin qətnaməsinin müzakirəsi zamanı İran qətiyyətlə onun əleyhinə çıxmışdı, 11 may 1949-cu ilində İsrailin BMT-yə üzv olunmasına da İran öz etirazını bildirmişdi. Bəziləri hesab edir ki, yəhudilik etnik mənsubiyyət deyil, dini konfessiya olduğundan İsrailə müstəqil dövlət statusunun verilməsi hüquqi baxımdan qeyri-qanuni hadisədir. Fələstin ərazisinin yəhudilərin əzəli torpaqları olması da, bir sıra iranlı politoloqlara görə, mübahisəyə açıq məsələdir, başqa sözlə, dünyanın siyasi xəritəsində İsrail adlı dövlətin yaranması Qərbin müsəlman Şərqiyyə qarşı davam etdirdiyi səlib yürüşünün davam etdirilməsinin nəticəsidir. Dünya dövlətləri bir-birinin ardınca İsraili rəsmən tanımağa başlayanda İran da 1950-ci ilin mart ayının 6-da İsraili de-fakto tanımışdı. (Bax: Israel: relations with Iran. Encyclopædia Iranica) Bəzi qaynaqlar bu işdə sionist lobbisinin o zamankı yüksək məqamlara verdiyi böyük miqdarda rüşvətin və hədiyyələrin önəmli rol oynadığını vurğulayır.

1952-ci ilin 23 iyulunda Misirdə monarxiya rejiminin hərbi yolla devrilməsi və Cəmal Əbdülənasir Hüseynin hakimiyyətə gəlməsi, onun Sovet hökuməti ilə dostluq etməsi İranı istər-istəməyən antisovet koalisiyasına yönləndirməyə, İsrailə bir düşərgəyə keçməyə sövq etmişdi, nəticədə İran Böyük Britaniya və ABŞ-ın təşəbbüsü ilə 1955-1979-cu illərdə mövcud olmuş Bağdad paktı iştirakçısına çevrilmişdi. Bağdad paktının strateji məqsədi kommunizmin Yaxın və Orta Şərq ölkələrinə yayılmasının qarşısını almaq idi. 1950-ci illərin ikinci yarısından başlayaraq İran və İsrail arasında münasibətlərdə normallaşma görünməyə başlamış, hətta 1960-1970-ci illərdə İran-İsrail münasibətləri yüksələn xətlə inkişaf etmişdi. Məsələn, 1970-ci illərdə İsrail Xark adasında İran Hərbi Dəniz Qüvvələri üçün 12 minlik hərbi kontingentin normal fəaliyyət göstərməsi və ya-

şaması üçün bütün infrastrukturunu əhatə edən hərbi kompleks inşa etmiş, Bəndər Abbas və Buşəhr limanlarını abadlaşdırmışdı. Süveyş kanalı ilə neft tankerləri hərəkət edə bilmədiyi dövrdə, 1970-1975-ci illərdə, Eylat-Aşkelon Transisrail neft kəmərinin çəkilişində İranın ciddi rolu olmuşdu. 5-10 iyun 1967-ci ildə ərəblərlə İsrail arasında baş vermiş 6 günlük müharibədən sonra İran birmənalı şəkildə İsrailin tərəfini tutmuş, ərəblərin etirazına baxmayaraq ona neft və neft məhsulları ixracını dayandırmamışdır. Hətta 1973-cü ilin 6-24 oktyabr tarixlərində baş vermiş İsrail-Misir və Suriya müharibəsində İran yenə də İsrailin tərəfini tutmuş, ona 25 ədəd "Fantom" (F-4) qırıcı təyyarəsi də vermişdi. (Bax: V. İ. Mesamed. İrano-izrailçilikə münasibət: ot partnerstva k konfrontatsii. Institut Blijneqo Vostoka, 2007) Pəhləvi rejiminin süqutuna qədər İranla İsrail arasında hərbi-iqtisadi əməkdaşlıq daim genişlənməmişdir. Məsələn, 1977-ci ildə İsrailin İrana ixracatının həcmi 103,2 milyard dollara çatmışdı ki, bu da 1970-ci ildəki rəqəmdən 80,9 milyard çox idi. Müqayisə üçün qeyd edək ki, bu rəqəm həmin dövrdə İsrail-Türkiyə, İsrail-Yaponiya iqtisadi əməkdaşlığından əldə edilən nəticədən daha yüksəkdi. İraqda Səddam Hüseynin siyasi rəhbər olduğu "Bəəs" partiyasına qarşı mübarizə aparan kürd separatçıların 1965-1975-ci illərdə həm İran, həm də İsrail aktiv şəkildə dəstəklənmiş, hər iki ölkənin mütəxəssisləri kürdlərin 1968-ci ildə yaradılmış "Parastin" gizli xüsusi xidmət orqanının təşkilində köməklik göstərmişlər.

1970-ci illərin əvvəllərində İsrail İrana SSRİ-nin "Termit"-P-17 qurğularından müdafiə olunmaq üçün "Gabriel" qanadlı raketləri vermək haqqında razılığa gəlmişdi. O zamanlarda İsrailə gedib-gələn İranlı diplomatlar ərəblər bu əlaqədən xəbərsiz qalsın deyə oranı şərti olaraq "Bern -2" adlandırdılar. Qaynaqlarda İran-İsrail münasibətlərinin bu şəkildə vüsət tapmasının başlıca səbəbi hər iki tərəfin İran körfəzində Səddam Hüseyn və Cəmal Əbdülənasirin yeritdiyi panərəbist siyasətinin

qarşısını almağa yönəlik hərəkətlərlə açıqlanır. 1970-ci illərdə İran İsrail ilə müxtəlif sahələrdə əməkdaşlıq etsə də əsas mübadilə mövzusu hərbi avadanlıq və təchizat idi. İsrail də ABŞ kimi, İrana verdiyi silah-sursat əvəzinə neft alırdı.

İran və İsrail münasibətlərində ciddi soyuqluq 1973-cü ilin 6-24 oktyabrında, İsrailə ərəb dövlətlərinin sayca 4-cü, 18 günlük müharibəsindən sonra başlamışdı. Xatırladaq ki, yəhudilərin "yom kip-pur" adlandırdıqları bayramda (günahların bağışlanması günü) ərəblərin hücumu keçməsi ilə başlayan müharibədən sonra OPEK neftin qiymətini kəskin şəkildə qaldırmış, Qərbi Avropa ölkələrinə və İsrailə yanacaq satmağı yasaqlamış, dünyada yanacaq böhranı başlamış, 28 Afrika ölkəsi İsrailə diplomatik əlaqəni kəsmişdi. Vəziyyətin ciddiliyini görən ABŞ prezidenti R. Nikson dövlət katibi H. Kissincer 20.10.1973-cü ildə təcili olaraq Moskvaya, L. Brejnevə hüzuruna göndərmişdi, SSRİ və ABŞ-ın iştirakı ilə BMT-nin qətnaməsi hazırlanmış və muharibə dayandırılmışdı. Vəziyyətdən öz xeyrinə istifadə etməyə çalışan İran şahı M.R. Pəhləvi bacardıqca İsrail ilə ABŞ-ın arasında inciklik və inamsızlıq yaratmağa, öz nüfuzunu artırmağa, eyni zamanda, ABŞ-la ərəb ölkələri arasında barışdırıcı missiyanı icra edə biləcəyi təəvvürü yaratmağa başladı. Digər tərəfdən, İran şahı gələcəkdə İran torpaqlarını baş verə biləcək sovet və ya ərəb işğalından qorumaq üçün BMT-nin 22.11.1967-ci ildə qəbul olunmuş 242 sayılı qətnaməsinin icrasının tətbiq edilməsinin tərəfdarı idi. Həmin qətnaməyə görə, "hərbi müdaxilə nəticəsində ələ keçirilmiş ərazilər işğal olunmuş bölgə statusundadır və o yerləri zəbt etmiş dövlət oranın əslə özünün qanuni torpağı sayı bilməz." Məhz bu səbəbdən İran nümayəndələri 10.11.1975-ci ildə BMT-nin "İrqi diskriminasiyanın bütün formalarının ləğvi" haqqında 3379 sayılı qətnaməsinin lehinə səs vermişdi. Həmin qətnamədə "sionizm irqçilik və irqi ayrışdırıcılıq formasıdır" şəkildə açıqlanmışdır: "Zionism is a form of racism and racial discrimination."

(Bax: Lewis Paul. "U.N. Repeals Its '75 Resolution Equating Zionism With Racism", 17. 12. 1991) İranın antiisrail mövqə tutması yəhudi lobbisinin hiddətinə səbəb olmuşdu. Sovet işğalının son olduğunu yaxşı bilən İran şahı (SSRİ və Böyük Britaniya 1941-1946-cı illərdə İranı işğal etmişdi) eyni hadisəni təkrar yaşamamaq üçün İsrailə barışmağa, ona güzəştə getməyə məcbur olmuşdu.

İranda baş vermiş islam inqilabından sonra İsrailə münasibət kökündən dəyişdi. 20 fevral 1979-cu ildə İran inqilabi hökumətinin qərarı ilə İsrailin "Elal" aviasiya şirkətinə mənsub 32 nəfər israili mütəxəssis ölkədən çıxarıldı və İran-İsrail əlaqələri kəsildi. Fələstinlilərə dəstək və həmrəylik kimi islam inqilabından sonra hər il orucluq ayının son cüməsi İranda "Qüds günü" kimi qeyd olunmağa başladı.

1980-ci ildə İranda yəhudi icmasının nümayəndəsinin parlamentdə təmsil olunmasına imkan verən qanun maddəsi ləğv edildi, 1981-1983-cü illərdə İranda yəhudi əsilli bir neçə şəxs casusluqda ittiham olunaq cəzalandırıldı. 1979-1984-cü illərdə İranda yaşayan yəhudilərin əksəriyyəti ölkədən köçüb getməyə məcbur olmuşdu. İranla İsrail arasında mötədil münasibətlər yaranmışdı. İran ilə İraq arasında baş vermiş 8 illik müharibədə (1980-1988) İrana silah satışında mühüm rol oynayan İsrail, həm də mümkün qədər bu müharibənin uzun müddətli olmasını hər iki tərəfin bütün potensialını sərf etməsinə və müharibədən möhtac durumda çıxmasında maraqlı idi. Belə olduğu təqdirdə İsrail uzun müddət rahat nəfəs ala bilərdi. İran İslam Cümhuriyyətinin banisi Ayətullah imam Xomeyninin vəfatından təqribən 5 ay sonra, 1989-cu ilin noyabr ayında İsrail Xarici İşlər Nazirliyi ABŞ Dövlət departamentinə İranla neft ticarətini bərpa edilməsinə dair məlumat verdi. 1990-cı ildə isə İsrailin hərbi naziri Moşə Şaha knessetdə bildirmişdi ki, onun ölkəsi neft və neft məhsullarına görə İrana 2,5 milyon dollar həcmində pul ödəmişdir. Əlbəttə ki, İran bu fikirləri təkzib etmişdir.

(Ardı var)

Azərbaycan qanunlarını “tərsinə oxuyan” hakimlər

Bakı və ətraf qəsəbələrdə 500 mindən çox sənədsiz evin olması problem olaraq qalmaqdadır. İnsanlar bu barədə media-da bir məlumat görəndə sevinirlər ki, bəlkə hökumət problemin həll istiqamətində bir addım ata. Amma təəssüf ki, hələ də hökumətin bu istiqamətdə atacağı addım, verəcəyi bir sərəncam, qərar görsənir.

Martın 15-də Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu və İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitələrinin birgə iclasında “Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsi”nə dəyişikliklər müzakirə olunması və dəyişikliklərə əsasən, 2023-cü il martın 1-dək inşa edilmiş, lakin etibarlılıq və təhlükəsizlik tələblərinə uyğunluğuna dair rəyi təqdim edən qeyri-yaşayış sahələrinin çıxarış ilə təmin edilməsinin açıqlanması insanların bir ümid yaradıb ki, bəlkə yaşayış sahələri ilə bağlı da Məcəlləyə dəyişiklik oluna, indiyə kimi tikilən evlər çıxarış ilə təmin oluna. Amma qeyri-yaşayış sahələrindən fərqli olaraq yaşayış sahələrinin çıxarışla təmin olunması o qədər də inandırıcı görsənir. Ona görə ki, əksər qeyri-yaşayış sahələri elə məmurların və yaxud “Şəhərsalma və Tikinti” Məcəlləsinə dəyişiklik edən deputatların özlərinə məxsusdur və bununla öz maraqlarını təmin edərək, əmlaklarını sənədləşdirirlər.

O baxımdan, inandırıcı görsənir ki, ümumilikdə sadə vətəndaşın illərdir gözlədiyi sənədsiz ev problemi həllini tapsın. Çünki bu problem zaman-zaman mediada qaldırılır və eləcə də unudulur. Ona görə ki, problemin köklü şəkildə birdəfəlik həllini tapmaması və 500 mindən çox evin hələ də sənədləşməməsi rüşvət və korrupsiya mənbəyidir. Çünki bu cür sənədsiz ev sahibləri var ki, evlərinin sənədləşdirilməsi üçün azı 5-10 min manat rüşvət verib, evlərinə çıxarış alırlar.

Üzücü hal odur ki, tikintiyə başlayan evin bünövrəsi rüşvətlə qoyulur. Məsələnin kökü isə oradan başlayır ki, vətəndaş ya tam sənədsiz torpaqda, ya bələdiyyə torpağında, ya da hansısa rayon icra hakimiyyətindən aldığı torpaqda ev inşa edir. Bu torpaqların da əksəriyyətinin təyinatı yaşayış sahəsi deyil, ehtiyat fondu, su fondu, kənd təsərrüfatı, sənaye, rabitə və digər təyinatlı olur. Torpağın təyinatı dəyişdirilmədən isə rayon icra hakimiyyətləri rüşvət müqabilində tikintiyə icazə verir, sonra da biçarə vətəndaş zülmə tikişdirir evinə qeydiyyatla belə, düşə bilmir, mülkiyyət hüququ tanınmır, hansı ki, Konstitusiyaya hüquq pozulur. İllərlə kommunal haqqı ödəyir, amma mülk onun deyil.

Torpaqların təyinatı məsələsində daha bir maraqlı məqam var. Abşeron rayonu, Masazır qəsəbəsində ehtiyat fond torpaqları xüsusi mülkiyyət kimi əhaliyə satılıb və vətəndaşların əlində xüsusi mülkiyyət olduğunu təsdiq edən çıxarışları var. Məsələn, Masazır qəsəbəsində bu sətirlərin müəllifinə məxsus torpaq sahəsinin 1106353 sayılı çıxarışında torpaq sahəsinin mülkiyyət növü “xüsusi mülkiyyət”, amma eyni zamanda torpaq sahəsinin kateqoriyası “ehtiyat fond torpağı” qeyd olunur. Evə çıxarış almaq üçün Da-

Bəhruz Bayramov: “Məhkəmə orqanının verdiyi qərar da, torpaq sahəsi üzərində inşa olunmuş fərdi yaşayış evinə mülkiyyət hüququnun tanınmaması da qanunsuzdur”

şınmaz Əmlakın Dövlət Reyestri Xidmətinin 4 sayılı Abşeron Ərazi İdarəsinə 4 dəfə rəsmi şəkildə müraciət etsək də, hər dəfə imtina cavabı verilib və sonda Sumqayıt İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinə müraciət etməyə məcbur olmuşuq. Məhkəmə iclasında hakim Ceyhun Məmmədov şikayətçi kimi haqlı olduğumuzu bildirirsə də, ənənvi olaraq sonda adıkeçən qurumun xeyrinə qərar verib.

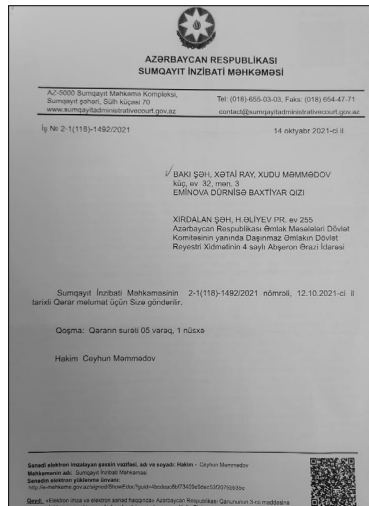
Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsi də Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestri Xidmətinin 4 sayılı Abşeron Ərazi İdarəsinin xeyrinə qərarı qüvvədə saxlayıb. Məhkəmə iclaslarına gedib-gəlməkdən yorulduğumuz və Ali Məhkəmənin də ədalətli qərar verəcəyinə inanmadığımız üçün prosesi dayandıрмаğa məcbur olduq. Amma mətbuatı izləyən hər kəs bilir ki, Dövlət Xidmətinin Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestri Xidmətinin 4 sayılı Abşeron Ərazi İdarəsi cəmiyyətdə qurum kimi necə “ad qazanıb”.

Xatırlayırsınızsa, ötən il fevralın 22-də Azərbaycan Respublikasının Baş Prokuroru yanında Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Baş İdarəsinin əməkdaşları Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestri Xidmətinin 4 sayılı Abşeron Ərazi İdarəsində xüsusi əməliyyat keçirdilər və görülmə tədbirlər nəticəsində qeyd olunan qurumda müvafiq sektorda mütəxəssis vəzifəsində işləmiş Aydaş Məmmədovun digər şöbənin mütəxəssisi Mirhəmid Ağayev ilə 2019-2022-ci illər ərzində Abşeron rayonu ərazisində müvafiq torpaq sahələrinə aid sxemlərin təsdiqi, texniki pasport və çıxarışların verilməsi müqabilində müraciət etmiş ayrı-ayrı şəxslərin cəmi 12 min manat pul vəsaitini dələduzluq yolu ilə ələ keçirərək onları vəzifəli şəxslərə əsaslı şübhələr müəyyən edildiyi açıqlandı.

Bundan başqa, araşdırma zamanı sözügedən qurumun müvafiq şöbəsində ekspert vəzifəsində işləmiş Araz Həsəni və vasitəçi-makler Nurlan Seyidovun qeyd olunan dövr ərzində Abşeron rayonu ərazisində torpaq sahələrinə aid bölgü sənədlərinin tərtib olunması və çıxarışlarının verilməsi üçün müraciət etmiş vətəndaşlardan ümumilikdə 53 min 700 manat pul vəsaitini dələduzluq yolu ilə ələ keçirərək onları vəzifəli

şəxsə rüşvət verməyə təhrik etmələrinə əsaslı şübhələr aşkar edildiyi mətbuatda yer aldı.

İş üzrə toplanmış kifayət qədər sübutlar əsasında 2022-ci il fevralın 24-də Aydaş Məmmədov, Mirhəmid Ağayev, Araz Həsəni və Nurlan Seyidova müvafiq olaraq Cinayət Mə-

çəlləsinin 178.2.1 (qabaqcıdan əlbr olunan bir qrup şəxs tərəfindən dələduzluq), 178.2.2 (təkrar dələduzluq), 178.2.3 (şəxs tərəfindən öz qulluq mövqeyindən istifadə edilməklə törədilən dələduzluq), 32.4, 312.2 (rüşvət verməyə təhrik etmə) və digər maddələrlə ittiham elan edilməklə barələrində məhkəmənin qərarı ilə həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Baxın, Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Baş İdarəsi çıxarışların verilməsi müqabilində adıkeçən şəxslərin rüşvət aldığı təsdiqlənib və həmin şəxslər həbs olunub. Yəni demək istədiyimiz odur ki, sözügedən qurumun bu əməkdaşları çıxarış rüşvəti verdiyi halda, Sumqayıt İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin hakimi Ceyhun Məmmədov ailəmizə məxsus 1,5 sot xüsusi mülkiyyət olan torpaq sahəsinin üzərində inşa etdirdiyimiz evə çıxarışın verilməsi ilə bağlı qərar verməyib, əksinə cəmiyyətdə reputasiyası zədələnmiş bir qurumun Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestri Xidmətinin 4 sayılı Abşeron Ərazi İdarəsinin xeyrinə qətnamə verib. Odur ki, hüququ pozulan bir jurnalist kimi, firsətdən istifadə edərək ölkə başçısı prezident İlham Əliyevə müraciət edirəm:

Cənab Prezident, mənim ailəmə

Məhkəmələr Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestri Xidmətinin 4 sayılı Abşeron Ərazi İdarəsinin qanunsuz qərarına necə haqq qazandırıb...

məxsus evin və eləcə də 500 mindən çox evin sənədləşdirilməsi üçün sərəncam verməni və bu problemin birdəfəlik həllini tapmasını xahiş edirəm. Bu problemin köklü həlli həm dövlət, həm də vətəndaşlar üçün faydalıdır. Dövlət üçün faydası odur ki, evlərin sənədləşdirilməsi üçün müəyyən olunan rüsum dövlət büdcəsinə daxil olar, daha hansısa rüşvətçor məmur çıxarışların verilməsi üçün rüşvət ala bilməz. Ondan əlavə də seçki prosesində insanlar qeydiyyatda olduğu ərazi üzrə səs verirlər və hüquq-mühafizə orqanları da hansısa cinayətkarı yaşadığı ünvan üzrə axtarıb tapa bilər. Həmçinin vətəndaşların da yaşayış yeri üzrə qeydiyyat alınması onlara əlavə vaxt, pul itkisinə səbəb olmaz. Çünki vətəndaş yaşadığı yer üzrə qeydiyyata alınmayanda şəxsiyyət vəsiqəsinə belə, dəyişmək üçün hansısa dövlətə rayona getməli olur və əlavə problemlərlə üzləşməli olur. Bu baxımdan, 500 mindən çox sənədsiz evin problem olaraq qalması ancaq rüşvətçor məmurlar üçün rüşvət mənbəyidir.

Möhtərəm Prezident, Sizdən çox xahiş edirəm, vətəndaşların narazılığına səbəb olan bu problemi həll edəsiniz. Mən və ailə üzvlərim evə çıxarış verilmədiyini üçün qeydiyyata düşə bilmirik. Bu işə bizə əlavə problemlər yaradır. Masazır Bələdiyyəsinə müraciət etsəm də, bizə məlumat verildir ki, “siz ancaq evinizə müvəqqəti qeydiyyata düşə bilərsiniz, daimi qeydiyyat mümkün deyil və vəsiqənizi bu ünvan üzrə dəyişə bilməzsiniz”. Və bizim kimi minlərlə ailə də bu cür öz evlərinə qeydiyyatda alınmır. Bu da, qeyd etdiyim kimi, əlavə problem. Üstəlik, sənədsiz evlərin alqı-satqı prosesində dələduzluq halları da kifayət qədərdir ki, bu da ölkədə cinayətkarların artmasına gətirib çıxarır. Çünki bu evlərin alqı-satqı prosesi notarial qaydada aparılmır. Çıxarış olmayan evlərin iki və daha çox adama satılması ilə bağlı mətbuatda kifayət qədər məlumatlar yer alır.

Məsələ ilə bağlı tanınmış vəkil Bəhruz Bayramovun fikirlərini də təqdim edirəm:

“Bildiyimiz kimi, sizin torpaq sahəsinə xüsusi mülkiyyətə dair Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestri Xidmətindən çıxarış verilib. Orada torpaq ehtiyat fond kimi nəzərə alınıb, amma çıxarış xüsusi mülkiyyət hüququna dair çıxarışdı və siz sonradan Abşeron Rayon İcra Hakimiyyətinin sərəncamı ilə texniki layihəni təsdiq elətdirmisiniz və 67 kvadratmetr sahəsi olan mənzil inşa etmisiniz. Belə olan halda, çıxarış sizin adınızadır və tikinti normalarına

riayət etməsinsizsə, eyni zamanda evin texniki layihəsi təsdiq olunubsa, bəli, o halda, Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestri Xidmətindən həmin tikintinin xüsusi mülkiyyətə dair olması ilə bağlı sizə çıxarış verilməlidir. Mən məhkəmə qərarlarına da baxdım. Məhkəmə qərarları ümumiyyətlə, anlaşılan deyil, orada demək olar ki, hər hansı bir əsaslandırıcı imtina edilməsinə dair heç bir maneə yoxdur və hər hansı bir hüquq normasına da əsaslandırma-yıblar. Belə olan halda, mən hesab edirəm ki, məhkəmə orqanının verdiyi qərar da qanunsuzdur və həmin torpaq sahəsinin üzərində inşa olunmuş fərdi yaşayış evinə mülkiyyət hüququnun tanınmaması da absurdur. Çünki sizin torpağın xüsusi mülkiyyət olmasına dair çıxarışınız var. Birinci qanunsuzluğu Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestri Xidməti edib ki, süründürməçiliyə yol verib, vətəndaşa qeyri-qanuni olaraq imtina verib. Digər qanunsuzluq da məhkəmədə davam edir. Çünki mən məhkəmənin gətirdiyi dəlillərdə hər hansı bir hüquq norması görmədim”.

Xüsusi qeyd: Sumqayıt İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin çıxardığı qərar da qeyd olunur ki, Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsinin 33.2-ci maddəsinə əsasən dövlət ehtiyat fond torpaqlarına bələdiyyələr, vətəndaşların və hüquqi şəxslərin mülkiyyətinə, istifadəsinə və icarəsinə verilməmiş dövlət torpaqları daxildir. Amma əksinə, Torpaq Məcəlləsinin müvafiq maddəsində qeyd olunur ki, Dövlət ehtiyat fondu torpaqlarına bələdiyyələrin, vətəndaşların və hüquqi şəxslərin mülkiyyətinə, istifadəsinə və icarəsinə verilməmiş dövlət torpaqları daxildir. Dövlət ehtiyat fondu torpaqlarına istifadə hüququna xitam verilən, habelə konservasiya nəticəsində təsərrüfat döviyyəsinə çıxarılıb torpaq sahələri aid edilir. Məhz Torpaq Məcəlləsinin bu bəndi imkan verir ki, ehtiyat fond torpaqlarının üzərində inşa edilən evlər çıxarışla təmin edilsin. Sumqayıt İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin hakimi Ceyhun Məmmədovun Torpaq Məcəlləsinə bu dərəcədə təhrif etməsinə açığı, heç gözləməzdik. Aydın görünür ki, cənab Ceyhun Məmmədovun Torpaq Məcəlləsinə yenidən oxumasına ehtiyac var.

Onu da qeyd edək ki, Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin hakimi İlqar Dəmirov isə həmkarının bu ciddi səhvini görmədən gəlib, qərarı qüvvədə saxlayıb. Görəsən, Azərbaycan qanunlarını tam tərsinə oxuyan bu hakimlərdən hansısa ədalətli qərar gözləmək olar?!

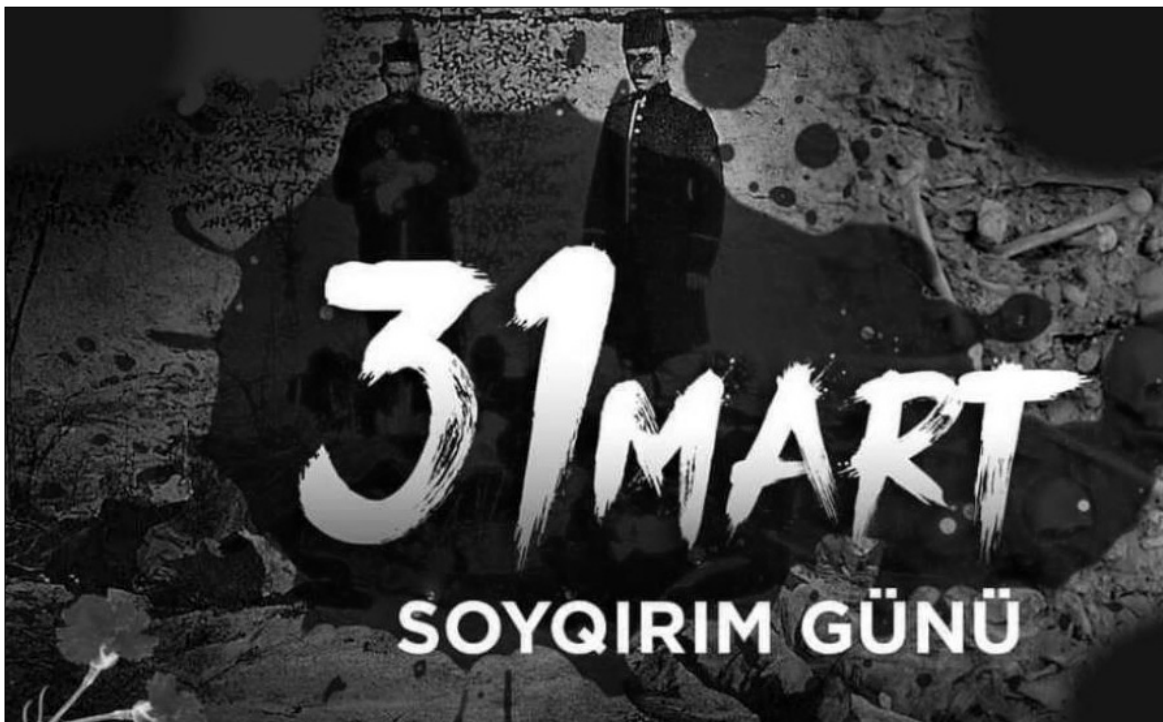
Şamo EMİN

Azərbaycan Respublikasının tarixinin qədimliyi bu günlərimizə gəlib çıxan bir çox dəlillərlə sübut olunur. O tarixin gerçək üzünə kölgə salıb, gerçəyi dəyişdirməyə çalışan düşmənlərimiz çox olub. Tariximizə göz dikən düşmənlər torpaqlarımıza da göz dikib, özününküləşdirməyə çalışıblar. Azərbaycan əzəldən tamahkar qonşuların tamahının qurbanı olub. Heç bir tarixi keçmişi olmayan, hər qonşudan bir az torpaq mənimsəyib “Böyük Ermənistan” yaratmaq niyyətində olan bədnam qonşularımız azərbaycanlıların mərhəmətindən, sədaqətindən istifadə edərək dost kimi görünüb, öz məqsədlərinə çatmaq üçün gündə bir sima dəyişiblər. Dəfələrlə Azərbaycan torpaqlarına qarşı işğalçı siyasətlər yürüdüblər.

(Əvvəli ötən sayımızda)

1920-ci ilin martında ermənilər Qarabağa növbəti dəfə hücum etmişdir. Həmin vaxt Azərbaycan hökuməti general-mayor Həbib bəy Səlimovun başçılığı ilə 20 minlik qoşun Qarabağa yeridilmiş və qiyam baş vermişdir. Azərbaycan ordusu Əsgəran və Xocalını azad etmişdir. 1920-ci ilin aprel ayında isə bütün Qarabağ erməni silahlılarından azad olunmuşdur. 1920-ci il aprel 27-də Səlimov Zəngəzurun da düşməndən azad olunması üçün hücumla keçməyə hazır olduqlarını bildirmişdi. Lakin həmin zaman Cümhuriyyət rəhbərliyi Sovet Rusiyasının Azərbaycana qarşı hərbi yürüşünün qarşısını almaq barəsində düşünmüşdür. O dövəmdə Azərbaycan ordusunun böyük hissəsinin Qarabağda olduğu səbəbindən Cümhuriyyət XI Qızıl Ordunun Bakıya yürüşünə əngəl ola bilməmişdir. Ancaq Azərbaycanın Qarabağda suverenliyi bərpa olunmuşdur.

İllər dəyişir ermənilərin niyyətləri dəyişmirdi. 1948-1953 - cü illərdə ermənilər azərbaycanlıları tarixi-etnik torpaqlardan kütləvi şəkildə deportasiya etmiş, onları amansızlıqla qətlə yetirmişdilər. Bu faciələr son 200 ildə azərbaycanlıların başına gətirilən müsibətlərin zəncirvari təşkili olmuşdur. Ermənistanın ən böyük məqsədi Azərbaycanın tarixi keçmişini silmək, azərbaycanlıları yurdsuzlaşdırmaq idi. Bu minvalla 1948-1950- ci illərdə 100 min; 1948-ci ildə 10 min, 1949-cu ildə 40 min, 1950-ci ildə isə 50 min nəfər «kö-nüllülük prinsipinə əsasən» Azərbaycana köçürülməli idi. O zaman Ermənistan SSR-də 400 min nəfərdən artıq azərbaycanlı yaşayırdı. 1948-ci ildə Ermənistan SSR-dən mütəşəkkil surətdə Azərbaycan SSR-ə 1799 təsərrüfat, 7747 nəfər köçürülmüşdür. 429 ailə (2834 nəfər) müxtəlif təzyiqlərə məruz qaldığına görə pərakəndə

Azərbaycan tarixinə baxış

(Düşmənin işğal siyasəti)

halda Azərbaycana gəlməyə məcbur olmuşdur. 1948-ci ilin payızınadək deportasiyaya məruz qalınların sayı 10.584 nəfər idi. Deportasiya tədbirləri Ermənistanın 22 rayonunu, əsasən Basarkeçər, Zəngibasar, Noyemberyan, Mikoyan, Dilican, Aştarxan, Kirovakan rayonlarını əhatə etmişdir. Bu rayonlar əsasən azərbaycanlıların yığcam şəkildə, yaxud ermənilərlə qarışıq halda yaşadıkları dağlıq və dağətəyi rayonlar idi. Erməni mil-lətçiləri, ilk növbədə azərbaycanlıları bu rayonlardan qovub çıxarmağa çalışırdılar.

1949-cu ildə Ermənistandan Azərbaycanın Saatlı, Göyçay, Mirbəşir (indiki Tərtər), İmişli, Əli Bayramlı (indiki Şirvan), Zərdab, Salyan, Kürdəmir, Xaldan, Sabirabad, Jdanov (indiki Beyləqan), Yevlax, Ucar, Gədəbəy və Bərdə rayonlarına 15276 adam köçürülmüşdür.

1948-1956-cı illərdə Ermənistan SSR-dən, öz tarixi etnik torpaqlarından deportasiya edilən azərbaycanlıların bu faciəsi hüquqi cəhətdən 1948-ci ildə BMT-nin İnsan Hüquqları Komissiyasının qəbul etdiyi qərarın II maddəsinə uyğun olaraq soyqırım və etnik təmizləmə kimi qiymətləndirilməlidir.

Zaqafqaziyada hökumətin yeritdiyi antiəzərbaycan siyasətinin bir təzahürü də Ermənistan və Gürcüstandakı qədim Azərbaycan torpaqlarında toponimlərin özge-ləşdirilməsinə, azərbaycanlılara məxsus abidələrin məhv edilməsinə geniş rəvac verilməsi idi. Bütün bu cinayətlərə hələ də yetərincə hüquqi - siyasi qiymət verilməyib. Dünya hələ də susur.

1988-ci ildə Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətini (DQMV) Ermənistanla birləşdirmək arzusu SSRİ-nin süqutunun yaxınlaşması səbəbindən şiddətli münafişəyə çevrilmişdir. Ermənistanın niyyəti növbəti dəfə azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmə aparmaq olmuşdur. Beləliklə 1988-ci ildən etibarən Azərbaycan və Ermənistan

arasında Dağlıq Qarabağda uzun və elan edilməmiş müharibə başlamışdır. Ermənistan Azərbaycan torpaqlarını işğal etmiş, erməni əsilli seçicilərin dəstəyi ilə Dağlıq Qarabağ Respublikasının müstə-

qilliyini elan etmişdir. Bu Azərbaycan torpaqlarına qarşı, Azərbaycanın suverenliyinə qarşı, azərbaycanlılara qarşı açıq şəkildə siyasi müstəvidə törədilmiş təcavüz və ilhaq etmək idi. Bu məqsədlə ermənilər bəzi addımlar atmış, azərbaycanlılara qarşı zor tətbiq etmişdilər. Həmin zamanlarda Azərbaycanda ordu düzəninin olmaması, aparıcı qüvvələrin yalnız qərar vermələri ermənilərin lehinə olmuşdur. Zəngilan rayonu işğal tarixi - 30 oktyabr 1993-cü il, ərazisi - 707 km2.

Ermənistan Respublikasının hərbi təcavüzü nəticəsində Azərbaycan Respublikasının Dağlıq Qarabağ ərazisi və onun ətrafındakı 7 inzibati rayonu işğal olunmuşdur.

1988-1993-cü illərdə işğal edilmiş Azərbaycan əraziləri:

Dağlıq Qarabağ: işğal tarixi - 1988-1993-cü illər, ərazisi 4400 km2. (Şuşa, Xankəndi, Xocalı, Əsgəran, Xocavənd, Ağdərə, Hadrut);

Laçın rayonu: işğal tarixi - 18 may 1992-ci il, ərazisi - 1875 km2;

Kəlbəcər rayonu: işğal tarixi - 2 aprel 1993-cü il, ərazisi -

1936 km2
Ağdam rayonu: işğal tarixi - 23 iyul 1993-cü il, ərazisi - 1154 km2;
Cəbrayıl rayonu: işğal tarixi - 23 avqust 1993-cü il, ərazisi - 1050 km2;
Füzuli rayonu: işğal tarixi - 23 avqust 1993-cü il, ərazisi - 1112 km2;
Qubadlı rayonu: işğal tarixi - 31 avqust 1993-cü il, ərazisi - 826 km2;
Zəngilan rayonu: işğal tarixi - 30 oktyabr 1993-cü il, ərazisi - 707 km2.

Beləliklə, Ermənistan Respublikasının hərbi təcavüzləri nəticəsində Azərbaycan torpaqlarının 20 faizi işğal edilmiş, 20 mindən çox insan qətlə yetirilmiş, 50 mindən artıq insan yaralanmış və sağlamlığının bərpa olunması mümkün

olmamışdır. 4900-ə yaxın insan itkin düşmüşdür. Bir milyondan artıq insan qaçqın və məcburi köçkün şəraitində yaşayaraq Ermənistanın azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmə və soyqırım siyasətinin qurbanı olmuşdur.

Hərbi təcavüzlər zamanı Azərbaycanın tarixi-mədəniyyəti məhv edilmiş, 900-dən artıq yaşayış məntəqəsi talan edilmişdir. Yerlə yeksan edilmiş kənd və şəhərlərdə 6 mindən çox sənaye və kənd təsərrüfatı müəssisələri, 150 mindən çox yaşayış yeri, 4366 sosial mədəni obyekt, 695 tibb ocağı, 927 kitabxana, 464 tarixi abidə və muzey, 100-dən artıq arxeoloji abidə, 6 dövlət teatri və konsert zalı məhv edilmişdir. Ümumiyyətlə işğal olunmuş ərazilərdə Azərbaycan Respublikasına 300 milyard dollardan artıq ziyan dəymişdi. Azərbaycanın tarixi-mədəni sərvətlərinə dəyən ziyanın isə maddi dəyərle ölçülməsi mümkünsüzdür.

Ermənistan Respublikası «Hərbi münafişlər zamanı mədəni sərvətlərin qorunması haqqında» Haaqa Konvensiyasının və «Mədəni sərvətlərin qeyri-qanuni dövriyyəsi haqqında» Paris konvensiyasının müddəalarını kobudcasına pozaraq Azərbaycanın mədəni sərvətlərini talayıb. Bu işğal 2020 - ci ilin 27 sentyabrına qədər davam edib. Həmin tarixdən isə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin əmri ilə Azərbaycan ordusu işğal olunmuş ərazilərin azad olunması üçün əməliyyata başlayıb. Azərbaycan ordusu əzəli və əbədi Azərbaycan torpaqlarını düşmənin tapdağından azad edib və etməkdə davam edir.

QANLI TARİXİMİZ

Boylanıb dünənə nəzər salanda,
Vətənə uzanan əllər görünür.
İllərlə bölünən yurd-yuvamız tək,
Dərdə məhkum olan ürək bölünür.

O əllər boş qoyub neçə beşiyi,
O əllər bulanıb çox nahaq qana.
O əllər günahsız axan qanlarla,
Qanlı tarix yazıb Azərbaycana.

Yer üzü düz suya qər qəlsa belə,
Çıxmaz bu torpaqdan qanın ləkəsi.
Vətənün can verən neçə şahidin,
Hələ tapılmayıb bir cə tikəsi.

Keçmiş keçmişlərdə qalmaz
heç zaman,
31 mart qanlı tariximizdi.
Rusun, erməninin vətənimizə,
Tutduğu divandan silinməz izdir.

Düşmənin törətdiyi həmin vəhşətlər,
Hələ yeni-yeni aşkara çıxır.
İnsana verilən işgəncələri,
İzləmək insanın qəlbini sıxır.

Hər daşı, qayası bir səcdəgahdır,
Ana torpağımın, ana vətənin.
Qanlı savaşlardan üzəg çıxıb,
Qandalın sındırılıb müstəmləkənin.

Manya SƏXAVƏTQIZI

Qadın dünyası

Allahverdi Eminov
Azərbaycan Yazıçılar
Birliyinin üzvü, Dosent,
Yazıçı, Prezident
mükafatçısı

1.

Başlıq bir qəder "şübhəlidir" zənnimcə. Dünyanın uzaqgörənləri, Adəmlə Həvvadan üzü bizə ən çətin, mübhəm suallara, müəmmalara cavab və açar tapmışlar, lakin öz etirafları qarşısında gizlətməmişlər: Qadının xasiyyət - xarakter tiplərini həqiqətə yaxın müəyyənləşdirə bilməmişlər. Məgər onların qadınları olmamışmı?!

İnsanın meydana gəlməsi tarixinə qayıtsaq Monogenezis nəzəriyyəsinə görə, bə şəriyyətin ilk anası Həvva sayılır, bu fikir Bibliyadan qaynaqlanır. Hominqlərin daha yüksək növü olan dik gəzən insanın milyon il yaşı var, onun əcdadı erkən Hominq qalıqlarının əsasən dörd milyon il, hətta beş milyon il yaşa malikliyi göstərmişlər. İnsanlar digər canlılardan daha ağıllı olmuşlar; güman ki, onlar Afrikada avs tral onitekdən inkişaf etmişlər, təkamülə uğramışlar - alətlər hazırlamışlar, qadın və kişilər birgə fəaliyyət göstərmişlər, uşaqlarını öyrətməmişlər, körpəyə qayğı bəsləmişlər. Sonuncu fəaliyyət növündə əsas ağırlıq qadınların üzərinə düşmüşdür, o halda kişilər bu məxluq "xanım" adında əzizlədilər, tərəflədilər, başlarına bəla açdılar, bu xanımların sorağı elitar təbəqələrin adları ilə birgə çəkildi.

Tarixin yaddaşına inasaq: Homo-nun (insanın) dörd adda növü olmuşdur, üzü məhvə getmişdir. Bacarıqlı insan - Homo habilis Şərqi Afrikada yaranmışdır, 2-1,5 milyon il əvvəl. Homo srectus-un, yeni dik gəzən növünün isə 1,8-1,6 milyon il yaşı olmuşdur. Belə ki, 700 min il əvvəl dik gəzən insan Afrikadan kənara çıxmış, qalıqları Çində, Yava adasında tapılmışdır və oddan yararlanmışlar. Homo Sapiens zəkali insanlarmış, bizim öz növbəmizdir. İri üzlü imişlər. Afrika-da, Asiyada yaşamışlar, bütün qitələrin sakinləri olmuşlar. İlk insanlar Təbiətlə başa-baş gəlməklə inkişaf etmiş, bəzi bacarıqlar qazanmışlar ki, bu işlərdə qadınlar kənarda qal mışlar, ona görə ki, zəif, incə məxluqlardır. Lakin nəsil artırmaq missiyasında çox fəaldılar, şəhvet hissiyyətinə yiyələnmişlər.

Qadınlar - analar uşağın sağlam böyüməsinə, südü ilə qidalanmasına diqqətliydilər, qayğılı idilər. Övladlarını həyata müstəqil hazırlayırdılar. Qrup şəklində olan ailələrdə uşağın

Qadın tipinin psixologiyası

mənsubluğunu ana müəyyənləşdirirdi. Qadınların daha bir üstünlüyü - onların əxlaq rəmziyi hesab edilməsi, dini simvolların qorunub saxlanılmasının onlara həvalə olunması idi. Daha bir addım - inam nə dərəcədə özünü doğultdu? Qadınlar Məhəbbət, Sevgi və Eşq simvolu sayıldı! Bu ilahi paydan necə yararlandılar? Bu sual da açılmamış qaldı! Qədim yunan mifologiyasında çoxsaylı allahların sırasında Məhəbbət və Güzəllik ilahəsi Afrodita, qədim romalılarla Ve nera adlandırıldılar - seçilirdi. Amma bu qadın sədaqət simvoluna çevrilmədi tarixdə. Səbəbi bəlli oldu: Onun axsaq əri Hevestə xəyanətdə suçlandırılmışdı, Arsella intim əlaqəyə girmişdi, hətta Erot adlı oğlanları doğulmuşdu.

Ümumiyyətlə, qədim yunan allahları monoqamiyanı tanısa da, ona əməl etmək nümunəsi göstərmirdilər, onlar eşq macəraları barəsində heç bir məhdudiyyət hiss etmirdilər. Ali allah Zevs başda olmaqla kişi cinsindən olan Olimp allahları nigah, qadınla intim əlaqəyə girmək üçün heç bir maneə ilə rastlaşmırdılar. Onlar ilə hələrlə, istənilən öləri qadınla cinsi yaxınlıq etməkdən çəkinmir, bu sahədə hansısa bir qaydanın mövcudluğunu da qəbul etmirdilər. Ona görə də onlar qaydasız əlaqələrdən dünyaya çoxlu övlad gətirirdilər. Əslində bu mifologiyadakı qadınları da öz ərleri

nə bəslənən sədaqət nümunəsi hesab etmək olmazdı, onlarda kiçik bir ehtiras qığılcımı meydana gəldikdə, bu, sönməyən əlavə çevrilirdi və bütün hədləri yandırır məhv edə bilirdi. Onlar öz qadın təbiətinin təkcə haray çəkən səsinə deyil, kiçik bir çağırışına da çox həssaslıqla yanaşırdılar, özlərini asanlıqla şəhvetin əsirlərinə çevirirdilər. Onlar həm də bu məsələdə gücsüz olduqları qənaətinə gəlirdilər, yaxşı bilirdilər ki, ali yunan allahı Zevs eşqə düşdükdə, hansısa bir qadınla yaxınlıq etmək istədikdə heç bir maneə tanımır, hətta ən ağılasıqmaz yollarla da öz məqsədinə nail olur. Əlbəttə, Zevis yaxınlıq etdiyi qadınların sayına görə tarixdəki nə İsrail çarı Solomonla, nə Çin imperatorları, nə də türk sultanları ilə müqayisə etmək olmaz. Birincinin arvadlarının sayı, hər üçünün kənizlərinin və hərəmlərinin ayrılıqda miqdarı Zevisin təxəyyülünün də kasıblığını nümayiş etdirirdi.

Şahidi olmadığımız, yalnız oxuduğumuz mənbələr heç də ürəkəçən deyil və bi zi neçə-neçə suallarla üzləşdirir. Suallardan əvvəl qadın mənim ələmdə yuxulu nəfəsindən kəpənlər şəşqın halda işığa doğru uçuşurlar. Görünür, qadının iri və qara gözlərinin atəşindən çəkinmişlər. Qadın, təmiz ehtirasın üçün həyatın boyu intizarı, amma bu hissi kişidən yayındırırsan, bu da bir müəmmə!

Qadın, nə qədər təkəbbürlü görünsən də "dönəcəyin" yaxındır, çün sən Həvvanın nəslindənsən. Qadın, erotik incəsənətdir - janrını kişidən soruş...

Bilirəm, mənə sən sualların gözəyir, amma suala tələsmə, çün hələ sizlərin hansı tip məxsusluğunu öyrənməklə məşğulam. Bəlkə hələlik Kleopatradan başlayım, mənimçün tip - xüsusiyyət gözəllik və ehtiraslar simvolu olan ağıllı, intellektli, güclü iradəli kraliçadır. Razılaşırsanmı?

2.

Kleopatra sindromu: Belə tipli qadınlar cılıq ehtirasın simvoludur. O, Misirin son kraliçası, güclü qadın, məşhur şəxsiyyət kimi Dünyada adı çəkilir. Ömrü iki sevgi və faciə ilə tamamlanmışdır. Onun sevgi həyatında Yuli Sezar və Mark Antoni olmuşdur. O, gözəlliyi, ehtirası və ağıllı ilə hər iki sərkərdəni özünə məftun etməyi bacarmışdı. Bu qadın dünyaya 4 uşaq gətirsə də öz cazibədarlığını, yataq sərgüzəştliyini itirməmişdi.

Tarixçi Plutarxın dediyinə görə, Kleopatra Sezarı ram etmək üçün onu ədyala bükməyi, sonra iplə bağlamağı, Yuliyə gətirməyi əmr etmişdir. Bununla o, özünü Sezara təslim etmək istəmişdir.

Sezarı Kleopatraya bağlayan bir də o idi bu qadın ağıllı və cəsarətliydi, əlli ya şında Sezarla intim əlaqəyə girmişdi. Bu qadının ehtirası Misir ordusu qarşısında öz gəmilərini yandırmaq həddinə çatdırmışdı.

Sezar Miladdan əvvəl 44-cü ildə öldü və taxta Antoni yiyələndi, Kleopatraya də licəsinə vuruldu, iki qızı anadan doğuldu. Rəqibi Markusa məğlubiyyətdən sonra qaç dılar. Tarixçi Kristofer Şefer yazır ki, Kleopatra kobra ilanını dişləməsindən ölməmişdir. Ən məşhuru özünü ilan sancdırıb intihar etməsidir.

- 0 -

Qadın Zövqü ülgücdən itidir - deyiblər və bu faktın doğruluğunu, yaxud yalan lığını tarixdən soruşmağa ehtiyac yoxdur, bu, gözümüzün qabağında baş verən ha disədir. Zövq o nəsnədir ki, insan (söhbət qadınlardan gedir) görmə və toxunma üzvləri vasitəsilə zövqünü sanki sınağa çəkir, seçim aparır. Ona görə də kimisə suç layanda eşdiririk: "Gözüm tutdu", "Əlimdə barmaları uçunurdu". Belə kəlmələri - etirafları həlim baxışlılar, zərif təmaslılar pıçıldayırlar.

Qızlar xüsusilə, zövqü dağınıq olmaqla "seçimə" çox meyilli olurlar. Onlar ehtiraslarının kənizi kimi öz zövqlərini nəzərə alırlar. Dünya praktikası göstərir ki, hər millətin qadınlarının məxsusi zövqü mövcuddur və hər iki cinsə aiddir. Məsələn, rus qadınları ən çox azəri - türk kişilərini gözəltirirlər, belələri səbəbləri əsas landırırlar ki, rus kişiləri alkoqol içkilərinə hədsiz meyillidirlər, bu işə yataqda onların əl - qolunu bağlayır. Azərbaycanlı kişilər daha çox etibarlıdır, hissələrində güzəştə getmirlər, intim oyuna incəsənət kimi baxırlar, kişilər cəsarətli, mərd, güclü, risklidirlər, ərli qadın olsa belə məqsəd onlar üçün əsasdır. Kişilər sevgili olmağı sevir. Nəhayət, çox temperamentlidirlər...

Belə temperament tipinə malik qadınlar aldandıqlarını da yaddan çıxarmırlar. Bu lirik faciə kişilərə də aiddir. Onlar aldanda barışmırlar, rəsmi ayrılıqlar da sakitləşməmişlər, qışqancılıqlarının qurbanına çevrilirlər, həmin qadın qətlə yetirir, nələc qalıb özlərini intihar edir. Bu məsələ psixoloqlar tərəfindən araşdırılır. Bu hərəkət qisasdımı? Sualını doğruldur, öldürəcəyin qadının zövqü ilə barışmısan, yaxınlaşmısan və haçansa ayrılımsan. Sonra başlamısan onu izləməyə - kişiliyə dəyərmə? Belə tip xarakterlənərsə nə üçün zərif qadın həyatdan məhrum edirsən. Holland filosofu B.Spi-noza yazmışdır ki, adamlar daha artıq qisas almağa hərisdir və hər kəs istəyir ki, başqaları onun istədiyi tərzdə yaşasın, onun bəyəndiyini bəyənsin, onun rədd elədiyini rədd etsin. Təəssüf ki, bu, həqiqətdir.

(Ardı var)

"Hurriyyet" qəzetinin 28.03.2023-cü il tarixli sayında dərc olunan "Məmurun Olumu - Çinovnikin Ölümü" sərəlövhəli məqalənin müəllifi Allahverdi Eminovdur. Texniki səbəbdən imza yazının sonunda qeyd olunmamışdır.

“Zahılıq dövründə immunsupressantlar depressiya yarada bilər”

Təranə Bayramova: “Qaraciyər nəqli olan qadınlarda reproduktiv funksiyanın öyrənilməsi və idarə olunması vacibdir”

qanda laxtalanmanın pozulması, qanazlığı, infeksiya, nəql olan orqan hissəsinin sıradan çıxması, öd yollarında durğunluq, böyrəklərin iltihabı aid edilir. Dölə bağlı ağırlaşmalara isə hamiləliyin ilkin həftələrində dölün inkişafından qalması, bətdaxili inkişafın ləngiməsi və hipoksiyası, immun sisteminin çökməsi, anadangəlmə infeksiya (toxoplazmoz, HBV, HCV, CMV) və avtoimmün xəstəlik risklərinin yüksək olması aiddir.

- **Hamiləlikdə immunosupressiv dərmanlardan istifadə oluna bilərmi?**

- Hamiləlik planlanarkən transplantasiya komandası ilə immunosupressiv

sonra hansı tövsiyələr verilə bilər?

- Nəqldən əvvəl qadın alıcılar mütləq ginekoloji müayinə olunmalı, pap testi alınmalı və nəticəsi dəyərləndirilməli, problemlər varsa, nəqlə qədər aradan qaldırılmalıdır. Nəqldən 3 ay sonra yenidən ginekoloji baxış olmalı, alıcı qadın hamiləlik, qorunma üsulları, verilməsi mütləq olan təhlillər barədə məlumatlandırılmalıdır. Alıcı qadında baş verə biləcək hər hansı bir xəstəlik transplantasiya briqadası tərəfindən müzakirə olunmalıdır.

- **Təranə xanım, tibbin yeni və vacib sahəsi olan orqan transplantasiyasına alıcıların hazırlanması sizin hospitalda necə təşkil olun-**

Dünyada qaraciyər çatışmazlığına səbəb olan xroniki xəstəliklərin sayı illərlə artmaqdadır. Qaraciyər nəqli hər hansı bir və ya iki üzvün funksiyasının tamamilə pozulması və sıradan çıxması zamanı qəbul olunmuş yeganə müalicə üsuludur. Aparılan tədqiqatlara görə, son 3 ildə Türkiyədə böyrək köçürülmüş qadınlardan 37%-ni, qaraciyər nəqli olanların 41%-ni, Amerikada isə 60%-ini reproduktiv yaşlı qadınlar təşkil edir.

Mərkəzi Gömrük Hospitalının Mama-ginekologiya şöbəsinin rəisi, gömrük tibb xidməti polkovnik-leytenantı, t.ü.f.d., mama-ginekoloq Təranə Bayramova qaraciyər nəqli olan qadınlarda reproduktiv funksiyanın öyrənilməsi və idarə olunması barədə suallarımızı cavablandırır.

- **Təranə həkim, qaraciyər nəqlindən sonra hamiləlik mümkündürmü?**

- Tibb tarixində qaraciyər nəqlindən sonra ilk uğurlu hamiləlik haqqında 1978-ci ildə məlumat verilmişdir. 40 həftə 5 günlük hamiləlik nəticəsində çəkisi 2400 qram olan uşaq doğulmuşdur. Ana və uşaq sağlam olmuş, doğuşsonrası bir illik müşahidə zamanı ağırlaşmalar izlənməmişdir.

- **Qaraciyər köçürülməsindən sonra uyğun hamiləlik vaxtı necə təyin edilir?**

- Qaraciyər transplantasiyasından sonra hamiləlik üçün ən uyğun vaxt qaraciyər funksiyasının normallaşdığı müddət və bu dövr ərzində fəsadlaşma olmaması şərti ilə nizamlı dərman müalicəsindən sonrakı dövr uyğun hesab edilir. Əvvəlki illərdə orqan rəddetməsinin baş verməməsi, nəql olunan orqan hissəsinin funksiyasının sabit və düzgün olması, dölün inkişafına təsir göstərən kəskin infeksiyalashmanın görülməməsi, immunosupressiv dərman dozalarının sabitliyi qorunub saxlanıldığı təqdirdə hamiləliyin baş verməsi mümkündür. Aparılan tədqiqatlardan sonra məlum olmuşdur ki, qaraciyər nəqlindən 2 il sonra hamilə qalmaq uyğundur.

- **Qaraciyər nəqli olmuş hamilələrdə ana və dölə bağlı hansı ağırlaşmalar ola bilər?**

- Anaya bağlı ağırlaşmalara arterial təzyiqin yüksəlməsi, şəkərli diabet,

dərman, ana, döl və nəql olunan orqan hissəsi üçün fayda və zərərler müzakirə edilməli və ən etibarlı müalicə sxemi seçilməli və immunosupressiv müalicə davam etdirilməlidir.

- **Hansı immunosupressivlərin hamiləlik dövründə istifadəsi uyğundur?**

- Kortikosteroid, Basiliximab, Cyclosporine, Tacrolimus, Sirolimus, Everolimus, Micophenolate mofetil, Azathioprine.

- **Orqan transplantasiyası olan qadınlarda zahılıq və südvermə dövrü necə idarə olunmalıdır?**

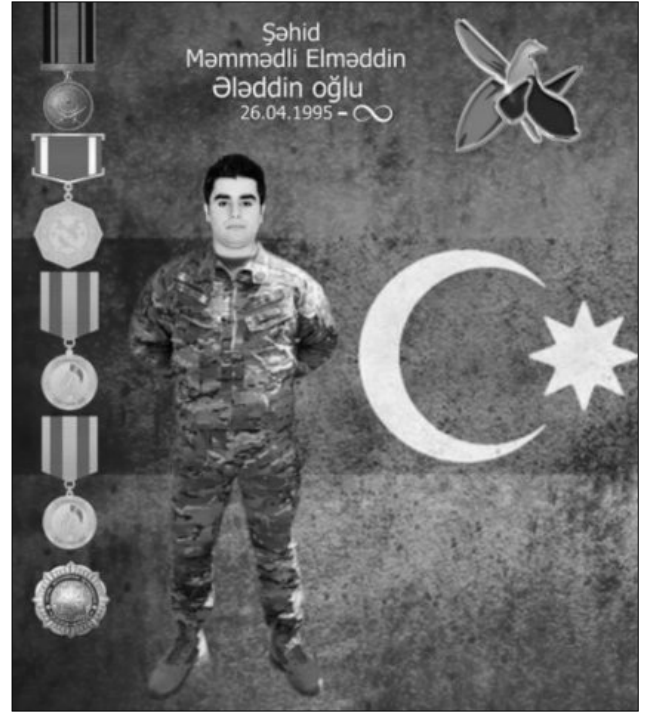
- Ana və gələcək körpənin sağlamlığı üçün nəql edilən orqan hissəsinin funksiyası təqib edilməli, qanda vaxtaşırı immunosupressiv vasitələrin səviyyəsi təyin olunmalıdır. Takrolimusun ana südünə çox az keçdiyini nəzərə alaraq, südverən analara təyin edilə bilər. Südvermə dövründə immunosupressiv dərmanların körpələrin mental və fiziki inkişafına təsir etməməsi müəyyən olunmuşdur, lakin bəzi hallarda zahılıq dövründə immunsupressantlar depressiya yarada bilər.

- **Qaraciyər nəqlindən əvvəl və**

muşdur?

- Mərkəzi Gömrük Hospitalında tibb üzrə fəlsəfə doktoru Dr.Mircalal Kaziminin rəhbərliyi ilə Transplantasiya şöbəsi fəaliyyət göstərməkdədir. Xəstələrin nəqldən öncə və sonra müayinə olunması üçün müxtəlif profillərdən olan mütəxəssis həkimlər cəlb olunmuşdur. Transplantasiya mükəmməl komanda işidir. Şöbəyə müraciət edən və orqan köçürülməsi ehtiyacı olan qadın pasiyentlər nəqldən əvvəl və sonra Mama-ginekologiya şöbəsinin həkimləri (tibb üzrə fəlsəfə doktoru, Dr. Təranə Bayramovanın rəhbərliyi ilə gənc həkimlərdən Leyla Qaçaylı, rezidentlərdən Güllüxanım Rəhimova, Səidə Şindiyeva) tərəfindən müayinə edilərək, ginekoloji patologiyalar konservativ və cərrahi yolla aradan qaldırılmaqdadır. 2018-ci il tarixindən etibarən bu günə qədər xəstələrdən əldə olunan nəticələr toplanaraq, elmi tədqiqat işləri aparılmaqdadır. Laborator-instrumental və klinik xəstə göstəriciləri əsasında 2 metodik vəsait, tezis və elmi-populyar məqalələr hazırlanaraq yerli və xarici jurnallarda çap olunmuşdur.

Dilara ZAMANOVA

Vətən sevgisinin müqəddəslik zirvəsi

Lənkəran rayonunun Göyşaban kəndində dünyaya göz açan Elməddin Ələddin oğlu Məmmədlinin ömür yolu cəmi 25 il olsa da, o, əbədi yaddaşlara yazıldı. Elməddin ikinci Qarabağ müharibəsində Vətənin azadlığı, xalqının xoş gələcəyi naminə gözünü qırpmadan canını fəda etdi.

Lap uşaq yaşlarında daşına, torpağına bağlandığı doğma Azərbaycanın müqəddəsliyinə tapınan və ona ləyaqətli övlad olmaq arzusu ilə Elməddin Məmmədli 2012-ci ildə doğma kənd məktəbini yaxşı qiymətlərlə başa vurur. Həm də idmanın ağır atletikada qazandığı uğurlar ona hörmət gətirir. Məşq etdiyi “Zirvə” idman klubun ən tanınmış idmançısı sayılır. Beləcə, özündən çox Vətənin düşünən Elməddin həqiqi hərbi xidmətə yola düşəndə isə qohum-qonşuya dediyi belə olur: “Vətənimizin müqəddəs parçası olan Qarabağda erməni diğalar at oynadır. Bu, bizə heç cür yaraşmır. Yağı düşməndən qisasımı almağa gedirəm”.

Elməddin cəbhə bölgəsində Vətənin keşiyində durur. Onu canından əziz tutmaqla göz bəbəyi kimi qoruyur, ən əsas məqamında uğrunda qan tökməyə həmişə hazır durur. Həm də təlimlərdə uğur qazanır, mərdliyi, igidliyi onu komandirlərin, əsgərlərin sevimlisinə çevirir. Bir sözlə, əsgəri borcu şərəflə verib evə dönsə də, düşməndən alacağı öcü gözləyir...

Vətənin, xalqını ürəkdən sevən Elməddin bir müddət el-obası üçün çalışır. Gördüyü işə görə təmənna ummur. Xeyrixah əməlləri, ülvə, humanist keyfiyyətləri cəmiyyətdə onu yalnız başıuca edir. Vətən torpaqlarını azad görmək istəyi, yağıya nifrət hissi bir qayda olaraq Elməddini mübarizə meydanına səsləyir. Odu ki, 2020-ci il sentyabr ayın 27-də ikinci Qarabağ müharibəsi başlayanda üreyi Vətənə sevdalanan gənc tərəddüd etmədən cəbhəyə yollanır.

Lənkəranın qartal balası Elməddin silaha sarılan andan müharibə meydanında düşməne qan uddurur. Neçə-neçə ağır döyüşlərdən keçir. Hər dəfə də yağının çoxsaylı canlı qüvvəsini, texnikasını məhv edir. Qubadlıda, Zəngilanda göstərdiyi şücaət döyüşçü yoldaşlarında şanlı qələbəmizə böyük inam yaradır. 24 oktyabrda Qubadlıda gedən ağır müharibədə ölümcül yaralansa da, diğalara təslim olmur, döyüşə-döyüşə şəhidlik zirvəsinə ucalmaq-la əbədiyyət adlı dünyasına qovuşur.

Şəhidliyi Vətən sevgisindən başlayan Elməddin Məmmədli böyük bir xalqın qəhrəmanlıq simvoluna dönür. Dövlətdə öz növbəsində tarix yazan oğlunu “Vətən uğrunda”, “Cəsur döyüşçü”, “Vətən müharibəsinin iştirakçısı” və digər medallara layiq görür...

Zəfər ORUCOĞLU,
Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü